

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

**Téma migrace v předvolebních programech vybraných politických stran/hnutí
Parlamentu České republiky**

Bakalářská práce

Autor: Nikola Remešová

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hrubeš, Ph.D.

Hradec Králové, 2019

Zadání bakalářské práce

Autor:	Nikola Remešová
Studium:	F15BP0119
Studijní program:	B6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie
Název bakalářské práce:	Téma migrace v předvolebních programech vybraných politických stran/hnutí Parlamentu České republiky
Název bakalářské práce AJ:	The theme of migration in pre-election programs of selected political parties of the Parliament of the Czech Republic

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměřuje na analýzu předvolebních programů českých politických stran/hnutí, které úspěšně překročily hranici pro vstup do Poslanecké sněmovny ve volbách roku 2017. Hlavním zdrojem analýzy budou předvolební programy. Předmětem práce bude analyzovat a porovnat předvolební programy a porovnat význam užití tématu migrace. A do jaké míry se tyto strany/hnutí věnují tomuto tématu. Volební program tato práce chápe jako základní marketingový proces pro sestavení volební kampaně, která má za cíl odpovídat požadavkům volebního trhu. A pomocí něhož politické strany/hnutí bojují o co nejširší škálu voličů. Volební program také reprezentuje celou politickou stranu/hnutí a její umístění na politickém spektru. Předvolební programy jsou snadno dostupná data a slouží jako relevantní zdroj pro analýzu. Hlavní výzkumnou otázkou je jaký význam přidělují vybrané politické strany/hnutí tématu migrace ve svých předvolebních programech. Na tuto otázku se práce bude snažit odpovědět pomocí analýzy předvolebních programů. Jako metoda byla vybrána obsahová analýza. Zabývám se tímto tématem především v reakci na migrační krizi roku 2015/2016. Abych umožnila čtenáři pochopit, jak politické strany/hnutí využívají toto téma, vybrala jsem pro tuto práci politické strany/hnutí, které uspěly ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Práce tedy bude zkoumat 9 předvolebních programů. Hranici pro vstup do sněmovny úspěšně překročily ANO, ODS, Piráti, SPD, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL, TOP 09 a STAN.

Bradová, Eva a Šaradín, Pavel. 2006. Profesionalizace volebních kampaní a politický marketing. In Marek, Pavel. (2006). Politologica 5. Olomouc: Univerzita Palackého, 37-53 Dostupné na: https://www.academia.edu/1832694/PROFESIONALIZACE_VOLEBN%C3%8DCH_KAMPAN%C3%8D_A_POLITICK%C3%9D_MARKETING (citováno 23.11.2018) Ftorek, Jozef. 2009. Public relations jako ovlivňování mínění: Jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat. Praha: Grada Havlík, V. 2008. Jak je měřit? Přístupy a metody analýzy postojů politických stran k evropské integraci. Středoevropské politické studie, 10(4), 340-369 Dostupné na: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4433/6129> (citováno 21.11.2018) Kubáček, J. 2012. Slovník politického managementu a volebního marketingu. Praha: Grada. Matějů, P. a Vlachová, K. 1998. Role politicky relevantních hodnot ve volebním rozhodování v České republice, Sociologický časopis, č. 34/2, Sociologický ústav Akademie věd ČR, s. 171-193.

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hrubeš, Ph.D.

Oponent: Mgr. Petra Svačinová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.11.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval(a) (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne ...

Podpis autorky

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Milanu Hruběšovi, Ph.D. za odborné vedení práce, poskytování cenných rad a poskytnutí konzultací při zpracování mé bakalářské práce. Poděkování patří také Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové a všem jejím pedagogům a pracovníkům.

Anotace:

REMĚŠOVÁ, NIKOLA. Téma migrace v předvolebních programech vybraných politických stran/hnutí Parlamentu České republiky. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2019. Bakalářská práce.

Klíčová slova

Politické strany, volební programy, migrace, obsahová analýza

Annotation

REMEŠOVÁ, NIKOLA. The theme of migration in pre-election programs of selected political parties of the Parliament of the Czech Republic. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2019, 87 pp. Bachelor Thesis.

Keywords

Political parties, election programmes, migration, content analysis,

Obsah

1. ÚVOD.....	3
2. KONTEXT	5
3. TEORETICKÁ ČÁST.....	9
4. METODOLOGIE VÝZKUMU.....	17
5. ANALYTICKÁ ČÁST	20
5.1.2 Politické hnutí ANO	20
5.1.3 Občanská demokratická strana	23
5.1.4 Česká pirátská strana	25
5.1.5 Svoboda a přímá demokracie	29
5.1.6 Komunistická strana Čech a Moravy.....	33
5.1.7 Česká strana sociálně demokratická.....	35
5.1.8 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová.....	37
5.1.9 TOP 09	38
5.1.10 Starostové a nezávislí	40
6. Shrnutí.....	43
7. Závěr.....	48
8. ZDROJE	50
Odborná literatura	50
Internetové zdroje:.....	51
Přílohy:.....	1

Seznam použitých zkratk:

ANO – ANO 2011, politické hnutí.

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická, politická strana.

ODS – Občanská demokratická strana, politická strana

OF – Občanské fórum, politické hnutí

PIRÁTI – Česká pirátská strana, politická strana.

SPD – Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura, politické hnutí.

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy, politická strana.

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová, politická strana.

TOP 09 – Tradice, Odpovědnost, Prosperita 2009, politická strana.

UNHCR – Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

STAN – Starostové a nezávislí, politické hnutí.

1. ÚVOD

Téma migrace je v politice dlouhodobě přítomným jevem, ale od roku 2015 se zmiňuje tzv. migrační krize a toto téma je na vzestupu. Důležitost tohoto fenoménu se také zvyšuje v souvislosti s předvolebními kampaněmi a programy politických stran a hnutí, které se snaží získat podporu voličů tím, že nabízejí voličům řešení migrační krize. Jako příklad můžu uvést hnutí Tomia Okamury – SPD, které ve své předvolební kampani slibuje zákaz islámu (viz. příloha obrázek číslo 1). Ve svém předvolebním programu SPD také uvádí heslo: „*Ne islámu, ne teroristům*“¹. Tento slib je však nesplnitelný, neboť není v souladu s Listinou základních práv a svobod, která je součástí Ústavy České republiky². V průzkumech veřejného mínění, prováděného v roce 2017, uvedlo 80 procent lidí, že se o volební programy obecně zajímá³. Dle dotazování centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) v roce 2015, který zkoumal postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků, aktuální vývoj dění sledovalo tři čtvrtiny veřejnosti a mělo na něj poměrně jasný názor⁴. Zájem o tuto krizi byl dle měření enormní a ojedinělý, výsledek výzkumu byl nejvyšší ze všech měřených významných událostí celoevropského charakteru za posledních deset let. Dotazování CVVM také ukázalo, že dosavadní působení vlády České republiky v této problematice hodnotí 53 % občanů negativně. Velký zájem o toto téma je také dokázáno dalším měřením CVVM, kdy byla respondentům položena otázka, zda mluvili v poslední době s někým o aktuální situaci okolo uprchlíků, na tuto otázku odpovědělo kladně 77 % dotazovaných⁵. Dá se tedy říci, že toto téma bylo často předmětem každodenních hovorů. Kampaně politických stran a hnutí se kromě tradičních témat často věnovala i zahraniční politice, která souvisí s bezpečností a obranou země. Mezi nejdůležitějšími tématy pro předvolební kampaně se téma migrace umístilo na čtvrtém místě⁶. Vzestup popularity a

¹SPD. 2017. Politický program SPD. b. m.: SPD

² Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. 1992. *Ústava České republiky*. Praha: poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

³ ČT24. 2017. „*Jaká témata do předvolební kampaně? Podle lidí je důležité zdravotnictví nebo důchodová politika*“. 2.7.2017. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2167279-jaka-temata-do-predvolebni-kampane-podle-lidi-je-dulezite-zdravotnictvi-nebo> (9.4.2019)

⁴ CVVM: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků říjen a listopad 2015. dostupné na: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1978/f9/pm151130.pdf

⁵ CVVM: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků říjen a listopad 2015. dostupné na: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1978/f9/pm151130.pdf

⁶ ČT24. 2017. „*Jaká témata do předvolební kampaně? Podle lidí je důležité zdravotnictví nebo důchodová politika*“. 2.7.2017. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2167279-jaka-temata-do-predvolebni-kampane-podle-lidi-je-dulezite-zdravotnictvi-nebo> (9.4.2019)

volebních úspěchů mnoha politických subjektů, jež využívá téma migrace ve svůj prospěch, vytváří podnět pro intenzivnější zkoumání tohoto jevu. Proto tato práce vidí využívání tématu migrace jako aktuální problém, který ovlivňuje veřejné mínění a má za následek změnu předvolební rétoriky českých politických subjektů.

Tato bakalářská práce chce reflektovat, jak političtí aktéři pracují s tímto tématem. Práce se v úvodu zajímá o zarámování teorie volebních programů a jakou roli mají v politickém diskurzu. Předvolební programy byly vybrány jako primární zdroj dat k analytické části bakalářské práce. Voliči před volbami v ideálním případě musí investovat čas a určitou námahu, aby si prošli volební programy. Předvolební programy jsou snadno dostupné materiály, které mají za úkol voliče zaujmout. Proto také politické subjekty často volí aktuální témata, aby potencionálnímu voliči nabídly přijatelné řešení na danou diskutovanou otázku a staly se tak pro voliče ideální možností. Předvolební programy obsahují nejen informace o ideologickém profilu strany/hnutí, návrhy na budoucí směřování politiky, ale také mohou působit jako efektivní nástroj pro odlišení stran/hnutí v politickém spektru. V politické soutěži mají předvolební programy zásadní roli, nejen pro voliče, ale také pro politické strany/hnutí, které je využívají jako základní ideový dokument. Strany a hnutí využívají své předvolební programy jako základní argumentační linii, a především v předvolební soutěži jsou pro ně stěžejní. Tento fakt dokazuje i to, že v předvolebních kampaních se kandidáti často odkazují na své volební programy. Politické strany či hnutí musí budoucím voličům nabídnout atraktivní body svého programu, aby voliče na širokém politickém trhu zaujala co nejvíce. Tato bakalářská práce se zajímá o to, jak je téma migrace využito v kampaních vybraných politických stran.

Cílem práce je analýza předvolebních programů vybraných politických stran a hnutí, které získaly mandát po parlamentních volbách v roce 2017. Práce se zaměřuje na rozdílné užití tématu migrace ve volebních programech. Pomocí obsahové analýzy se bude práce snažit najít odpověď na hlavní otázku – jaký význam přidělují vybrané politické strany/hnutí tématu migrace ve svých předvolebních programech. Tato práce nemá ambice analyzovat přímé či nepřímé dopady na výsledky voleb ani na úspěšnost vybraných politických stran a hnutí.

2. KONTEXT

Téma migrace se stává dominantní tématem nejen v politické sféře ale i ve veřejném mínění především od roku 2015. Migrace je komplexním a dynamickým jevem, který má podle ministerstva vnitra na Českou republiku společenské i ekonomické dopady. Vstup, pobyt a integrace cizinců na území České republiky jsou procesy s možnými pozitivními i negativními důsledky pro českou společnost⁷. V roce 2015 dle čísel úřadu vysokého komisaře OSN (UNHCR) přišlo do Evropy nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu. Migrační krize a následná migrační vlna podpořila nárůst dominance tohoto tématu. České republiky se toto téma týká také ve spojitosti s tématem bezpečnosti a bezpečnostních hrozeb, v rámci členství v EU a NATO. Téma migrace a s tím související témata dominují od roku 2015 na všech jednáních Evropské rady. Otázky spojené s migrací ovládly i unijní zahraniční politiku. V současné době čelíme největší uprchlické krizi od druhé světové války. Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) bylo zhruba 68,5 milionů lidí nuceno opustit svůj domov⁸. V roce 2017 podle databáze UNHCR nejvíce uprchlíků odchází v důsledku dlouhotrvající občanské války v Sýrii⁹. Lidé ztrácí naději na zlepšení situace a odcházejí z uprchlických táborů do Evropy. V neposlední řadě je uprchlická vlna posilována eskalací násilných činů teroristických skupin. Od roku 2015 do roku 2017 proběhlo nejméně 12 teroristických útoků v evropských zemích. Teroristické útoky, při kterých zemřeli desítky lidí, proběhly například ve Francii, Dánsku, Belgii, Německu, Británii, Švédsku a Španělsku¹⁰. Teroristické útoky, za kterými stojí teroristické organizace, které interpretují islám, upozornily na možné bezpečnostní hrozby. Tyto teroristické útoky v Evropě také napomáhají k negativnímu vyobrazení všech uprchlíků směřujících do evropských států¹¹. Téma migrace se tak dostalo do všech sfér politiky, nejen té globální ale mnohdy i na lokální úrovni politiky.

⁷ MVCR: Migrační a azylová politika České republiky. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx> (9.4.2019)

⁸ UNHCR: The UN Refugee Agency: *Figures at a Glance*. Dostupné na: <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

⁹ UNHCR: *Population statistic database*. Dostupné na:

http://popstats.unhcr.org/en/overview#_ga=2.67057837.2096084026.1554803867-1264269453.1540449681

¹⁰ iRozhlas: *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě*. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v-1708172145_per (13.3.2019)

¹¹ MVCR: 2015. *Souhrnné informace o postupu MV v problematice relokací. Bezpečnostní aspekty*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/souhrnne-informace-o-postupu-mv-v-problematice-relokaci.aspx> (13.3.2019)

Migrace se stala uznávaným tématem, ke kterému je nutno přistupovat komplexně a vyžaduje globální přístup. Evropská unie se snažila se situací vypořádat vytvořením určitých kvót pro přerozdělení uprchlíků. Česká republika společně s Polskem a Maďarskem tyto kvóty odmítla. Podle vlády České republiky toto řešení nebylo efektivní a není ani dlouhodobým řešením¹². Při sledování tématu migrace a jeho rozvoji můžeme sledovat také možné souvislosti, jak se toto téma dá zneužít v politickém rozhodování. V říjnu roku 2015 se v Praze konala demonstrace příznivců a odpůrců migrace. Tuto demonstraci využili i někteří politici, kteří vystoupili s projevem, byl to například Tomio Okamura a Radim Fiala. Tomio Okamura z hnutí SPD vystoupil s požadavkem o neprodyšném uzavření hranic¹³. Řada politiků začala prezentovat motiv migrace jako bezpečnostní hrozbu a zařadila je ke klíčovým bodům své předvolební rétoriky. Téma migrace se tak dostalo do podvědomí veřejnosti a stalo se i klíčovým bodem některých předvolebních programů politických stran a hnutí v České republice.

Tato práce předpokládá, že potencionální voliči jsou ovlivněni všudypřítomným tématem migrace, které souvisí s bezpečností, a s tímto ohledem se budou rozhodovat při výběru politické strany či hnutí, které při volbách podpoří. Další analýza, kterou zmíním, prováděla fakulta Masarykovy univerzity na podzim roku 2015, zkoumala mediální pokrytí uprchlické krize. Výzkum se zaměřil na celostátní televize, jako na hlavní zdroj zpráv, protože televize má nejvýraznější vliv na názorové klima v České republice. Analýza se zaměřila na nejsledovanější zpravodajské relace: Události České televize a Televizní noviny TV Nova v období mezi 4.3. a 30.9.2015. V analýze bylo analyzováno 507 příspěvků, nejčastějším hlavním tématem byla bezpečnost, uprchlické kvóty a administrativní stránka krize. Analýza dokazuje, že uprchlická krize byla ve sledovaném období mimořádně silným tématem, které představovalo podstatnou část televizního zpravodajství. Mediální agenda byla také silně závislá na vyjádření politických představitelů, nejčastěji ministrem vnitra. Zprávy o uprchlické krizi v obou televizích jednostranně zdůrazňovalo bezpečnostní a administrativní rizika spojená s imigrací. Tato prezentace mediálních sdělení tak mohla vyvolat u občanů pocit ohrožení a zvýšit

¹² MVCR: 2015. *Souhrnné informace o postupu MV v problematice relokací*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/souhrnne-informace-o-postupu-mv-v-problematice-relokaci.aspx>

¹³ iRozhlas. 2015. „Zastánci i odpůrci migrace se sešli na demonstracích v centru Prahy“. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zastanci-i-odpurci-migrace-se-sesli-na-demonstracich-v-centru-prahy_201510171750_mhromadka (12.3.2019)

poptávku po rychlém řešení krize ze strany vlády České republiky¹⁴. Ačkoliv toto téma rezonovalo celou veřejností v posledních letech zažádalo o mezinárodní ochranu v České republice velmi málo lidí.

Podle statistik ministerstva vnitra České republiky, ministerstvo žádný nárůst žadatelů o mezinárodní ochranu v letech tzv. migrační krize nezaznamenal. V roce 2015 bylo žádostí celkem 1 525 o dva roky později v roce 2017 bylo žádostí celkem 1 450¹⁵. V roce 2015 nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podávali lidé se státní příslušností z Ukrajiny. V roce 2017 byla situace stejná¹⁶. V poslední dostupné statistice ministerstva vnitra České republiky, za rok 2018, stále nejvíce žádostí podávají lidé se státní příslušností z Ukrajiny¹⁷. Mediální reprezentace migrantů tak s sebou nese určitá rizika, především negativní ovlivnění veřejného mínění. V případě České republiky se v této souvislosti nejedná tolik o reálnou migrační krizi, ale spíše o mediální téma spojené s upozorňováním na možná rizika a vzestup protiimigračních nálad. Podle cizinecké policie České republiky není Česká republika hlavní tranzitní ani cílovou zemí pro migrující cizince¹⁸. V této době, kdy se migrační krize hojně objevovala v politickém diskurzu, se konaly parlamentní volby. Volby se konaly ve dnech 20.10 – 21. 10. 2017.

Tato práce analyzuje předvolební programy vybraných politických stran a hnutí právě před těmito volbami. V porovnání s posledními konanými volbami, tedy předčasnými volbami v roce 2013, kandidovala 31 politických stran a hnutí což je o 7 více¹⁹. Oficiální předvolební kampaně začaly politické strany a hnutí již 2.5. 2017. Poprvé měly strany/hnutí zavedeny limity na volební výdaje, strany/hnutí nemohly utratit více než 90 milionů korun. Nová novela volebních zákonů zpřísnila pravidla podpory

¹⁴ Tkaczyk, M., Prospěch, M., Macek, J.: *Analýza mediálního pokrytí uprchlické krize*. Masarykova univerzita. Brno. 2015. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/286454922_Analyza_medialniho_pokryti_uprchlicke_krize_vyzkumna_zprava

¹⁵ MVCR. 2017. *Mezinárodní ochrana*. Praha: ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné na:

<https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx>

¹⁶ MVCR: 2018. *Mezinárodní ochrana*. Praha: ministerstvo vnitra České republiky Dostupné na:

<https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

¹⁷ MVCR: 2018. *Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za jednotlivé měsíce v roce 2018*. Praha: ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2018.aspx>

¹⁸ Policie České republiky. 2017. *Nelegální migrace v České republice za rok 2017*. Praha: Policie České republiky. Dostupné na: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice-za-rok-2017.aspx>

¹⁹ Český statistický úřad. 2013. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné na: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>

volebních uskupení ze strany firem nebo sdružení²⁰. Konaly se také televizní debaty, kam byly pozváni představitelé kandidujících stran a hnutí s největším volebním potenciálem.

²⁰ Transparentní volby. 2017. *Povinnosti politických stran aneb co nový zákon požaduje*. Praha: Transparency international.
Dostupné na: <https://www.transparentnivolby.cz/snemovna2017/povinnosti-politickych-stran-aneb-co-novy-zakon-pozaduje/>

3. TEORETICKÁ ČÁST

Jednou z teorií, kterou práce využívá je teorie politického marketingu, kterou se zabývá například Pavel Šaradín. Výsledky výzkumu se nejčastěji snaží vysvětlit postavení médií ve společnosti a jejich případný účinek na jednotlivce či společnost²¹. V případě této bakalářské práce se analýza týká postavení politických stran/hnutí a o případný účinek na voliče.

Jednou z hlavních teorií, která je spjata s analýzou volební programů je teorie politického marketingu. Základy politického marketingu jsou spojeny s prosazováním demokratických forem vlády, pro které jsou volby základním prvkem. Klíčovým faktorem je vůle lidu a vyjádření veřejného mínění²². Z hlediska politologie lze na politický marketing nahlížet jako na nástroj komunikace mezi politickou stranou/hnutím a potencionálním voličem. Jako definici politického marketingu tato práce použije definici z knihy Přemysla Rosůlka a kol. *Média a politika*, která říká, že politický marketing se zaměřuje na poptávku po politickém zastoupení a na nabídku politických stran, které mají zájem získat politickou moc²³. Někteří autoři vidí politický marketing spíše jako způsob myšlení politických stran a hnutí, to znamená, jak strany/hnutí vidí potřeby a názory voličů a jak se v souvislosti s nimi chovají. Klíčovým aspektem zůstává to, co strany či hnutí dělají. Chování politických stran/hnutí, jejich kandidáty, symboly, činnosti, politické kampaně a předvolební programy mohou být chápány jako jejich výrobek, který bude nabízen voličům²⁴. Do politického marketingu patří i tvorba kampaní. V moderní společnosti politické strany a hnutí musely zefektivnit formy politických výstupů. Politickými výstupy se rozumí předvolební kampaně, volební programy, reklama, politické debaty atd. Politické kampaně a programy se staly nepostradatelným nástrojem pro oslovování voličů. Volič je oslovován podobnými metodami jako běžný spotřebitel, jenž je ověřenými metodami manipulován ke koupi určitého produktu²⁵.

²¹ Trampota, T. a Vojtěchovská, M. 2010. *Metody výzkumu médií*: Praha: Portál.

²² Rosůlek, P. 2009. *Média a politika*: Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

²³ Rosůlek, P. 2009. *Média a politika*: Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

²⁴ Lees-Marshment, J. 2001. *Political marketing. The marriage of Politics and marketing*. Political Studies.

²⁵ Lebedová, E. 2013. *Voliči, strany a negativní kampaň*. Praha: SLON.

Součástí politické propagace jsou v dnešní době často vizuální propagace politických stran/hnutí, které zahrnují symboly, znaky a barvy, které napomáhají formovat stranickou příslušnost. Strany a hnutí ke své propagaci také často používají reklamní plochy či billboardy kde běžně používají populistická témata, často bez ohledu na celkovou koncepci strany/hnutí²⁶. V této době, kterou někteří autoři označují jako moderní demokracie, platí, že volební kampaně politických stran a hnutí mohou mít na voliče větší účinek, protože stranické vazby jsou slabší a může chybět i tradiční ideologické ukotvení stran. A to může způsobit, že jsou voliči méně předvídatelní a více ovlivnitelní kampaní²⁷. Již od roku 2010 můžeme v České republice pozorovat větší křehkost stranického systému než doposud. Voliči už se nechovají podle dříve typické stranické příslušnosti. Chování voličů tak započalo proces transformace stranického systému²⁸. Odklon voličů od tradičních stran také znamenal vznik prostoru pro nové politické aktéry. Voliči hledali nové alternativy.

Na voliče tak může více zapůsobit krátkodobý vliv předvolební kampaně. Předvolební kampaně, reklama a propagace strany před volbami jsou krátkodobé výstupy a jsou zastoupeny především v období předvolebního klání. Volební programy jsou naopak dlouhodobé výstupy, které se snaží ideově zakotvit stranu a přesvědčit potencionální voliče. Volební programy se snaží o kontinuální informování voličů o existenci strany a o jejím postavení v politickém systému²⁹.

Předvolební programy jsou tedy pro politické subjekty ideálním prostředkem, jak efektivně oslovit voliče. Politické subjekty a politici samotní se, i přes omezený počet konkurentů, musí přizpůsobit mediálnímu prostoru³⁰. Pro moderní politické kampaně je typická postupná profesionalizace politické komunikace, změnu komunikačních prostředků i adaptace na změny politického prostředí³¹. V České republice můžeme sledovat postupnou profesionalizace politických subjektů, například při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006. Jako příklad můžu uvést kampaně České strany sociálně demokratické (ČSSD) a Občanské demokratické strany (ODS). Dá se říci, že

²⁶ Rosůlek, P. 2009. *Média a politika*: Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

²⁷ Lebedová, E. 2013. *Voliči, strany a negativní kampaň*. Praha: SLON.

²⁸ Charvát, J. 2010. *The Czech party system change since 2010: From fragile stability to stable fragility*. Praha: Metropolitan University Prague.

²⁹ Rosůlek, P. 2009. *Média a politika*: Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

³⁰ Šaradín, P. 2007. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc: Periplum.

³¹ Rosůlek, P. 2009. *Média a politika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

v těchto kampaních dominovaly prvky politického marketingu³². Politické subjekty se musí rychle přizpůsobovat moderní době, aby tak obstály v dnešní politické soutěži. Politické strany i hnutí často hledají inspiraci u úspěšných politických aktérů v zahraničí. V souvislosti s profesionalizací volebních kampaní souvisí i tzv. amerikanizace kampaní. Právě od amerických politických stran nejčastěji čerpají politické subjekty inspiraci.

Nelze opomenout i využívání moderních technologií především využívání internetu a sociálních sítí. Internet od ostatních médií odlišuje způsob, jakým je možné nakládat s informacemi. S internetem se zvýšila rychlost, s jakou je komunikováno, formát sdělení (text, audio, video), zvýšilo se množství komunikovaných informací a napomohl i k větší interakci s potenciálními voliči. Internet napomáhá k mobilizaci příznivců politických aktérů a vytváří tak příležitost pro jednotlivce, aby se mohli aktivně podílet na občanských záležitostech. Internet se stal nedílnou součástí komunikační strategie politických aktérů³³. Internet je cenným zdrojem, který nejen doplňuje tradiční média, ale stal se novým hlavním masovým médiem. Stal se nejen prostředkem, který umožňuje komunikovat mezi politickými aktéry a jejich voliči, ale představuje také analytický nástroj, který může tuto komunikaci dále zefektivňovat. Na rozdíl od televize není politická propagace na poli nových sociálních sítích významněji regulována a umožňuje tak stranám velké pole působnosti.

Všechny zmíněné politické strany a hnutí, v této bakalářské práci, mají aktivní webové stránky a účty na sociálních sítích. Na všech zmíněných internetových účtech politických stran/hnutí najdeme jejich volební programy, veřejné prohlášení a stanoviska. Politické subjekty tak komunikují s voliči nejen v době před volbami, ale po celý rok. Politický obsah na internetu se objevuje v mnoha formách, od webových stránek přes sociální sítě až po různé druhy aplikací a her simulujících realitu³⁴. Politické subjekty nemusí vynaložit tolik úsilí a mohou se svými potenciálními voliči komunikovat, sdílet multimediální obsah, obhajovat své postoje a připravit si tak půdu pro implementaci budoucí politiky. Tento komunikační nástroj straně či hnutí umožňuje a usnadňuje

³² Šaradín, P. 2007. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc: Periplum.

³³ Eibl, O. 2009. *Politická komunikace ve světě nových médií*. In: NGUYEN, Linh (Ed.). *Efektivní politická komunikace*. Evropské hodnoty: Praha. str.21

³⁴ Eibl, O. 2009. *Politická komunikace ve světě nových médií*. In: NGUYEN, Linh (Ed.). *Efektivní politická komunikace*. Evropské hodnoty: Praha. 21-22

v reálném čase komunikaci se svými voliči³⁵. To je například ideální způsob, jak oslovit novou generaci voličů. Moderní prostředky komunikace s voliči tak zjednodušuje politickým subjektům zasáhnout větší množství potencionálních voličů. Politické strany/hnutí tak mohou pružně reagovat na aktuální dění a reagovat přímo na konkrétní cílovou skupinu.

I přesto ale zůstávají volební programy základními dokumenty politických stran a hnutí. A zastávají důležitou roli v politické soutěži. Stranické programy mohou v některých fázích politické soutěže usnadnit politickou komunikaci³⁶. Pro politické strany či politické hnutí programy znamenají pevné ukotvení strany, politici se na něj mohou odkazovat a pomáhají jim také v programové orientaci. Jak již bylo zmíněno tato práce bere volební programy politických stran/hnutí jako primární zdroj dat pro analýzu. Analyzovat bude předvolební programy vybraných politických stran a hnutí z parlamentní voleb z roku 2017.

³⁵ Eibl, O. 2009. Politická komunikace ve světě nových médií. In: NGUYEN, Linh (Ed.). Efektivní politická komunikace. Evropské hodnoty: Praha. 25-26

³⁶ Debié, F.R. 2012. „Political parties: communities bulit around values or communities bulit around programmes“. *European View* 2012, 10, 235-243. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1007/s12290-012-0241-3>

3.1. Volební programy

Politické strany v demokratických zřizování kladou velký důraz na politické programy. Volební programy mohou být označeny za nejrozsáhlejší zdroj informací o politické straně či hnutí. V politických programech strany/hnutí stanovují politické priority a postoje, ke kterým se skrze politické sliby zavazují voličům³⁷. Vítězná strana po volbách realizuje svoji politiku a naplňuje tak svůj volební program. V případě, že po volbách vládne koalice více stran předpokládá se, že strategie budoucí politiky bude kompromisem volebních programů všech zúčastněných politických stran či hnutí. Volební programy také mohou sloužit k retrospektivnímu hodnocení vládnutí politických aktérů, respektive zda byly naplněny sliby z předvolebních programů³⁸. Podle některých autorů volební programy představují základní dokument, který dokáže přímo informovat voliče a zefektivnit kampaň³⁹. A většina autorů se shodne na tom, že hrají důležitou roli ve volební kampani. Například Ray uvedl svůj přístup, ve kterém označuje volební programy buď jako smlouvy mezi voliči a stranami, jako stranickou reklamu nebo jako abstraktní výroky o identitě a filozofii strany⁴⁰. Komplexní shrnutí stranických postojů, čímž volební programy jsou, může sloužit k několika účelům. Mezi základní účely se řadí poskytnutí informací nejen voličům, stranickým kandidátům, ale i masovým sdělovacím prostředkům⁴¹.

Další autoři uvádějí masová média a novináře jako důležitou cílovou skupinu pro autory stranických programů⁴². V předvolebních kampaních se strany/hnutí často zapojují do přímé konfrontace. Pro kandidáty politických stran a hnutí, kteří se účastní předvolebních meetingů a ocitají se tak v přímé konfrontaci s kandidáty konkurenčních stran je tento dokument opěrným bodem, který jim pomáhá zodpovědět otázky, na které by i se svojí specializací nedokázali odpovědět. Během kampaně zástupci stran musí být připraveni zodpovědět otázky týkající se mnoha odvětví budoucí politiky jejich strany.

³⁷ Eder, Nikolaus, Jenny, Marcelo a Muller, Wolfgang. Manifesto functions: How party candidates view and use their party's central policy document. 2017, 45, 75-87.

³⁸ Eder, Nikolaus, Jenny, Marcelo a Muller, Wolfgang. Manifesto functions: How party candidates view and use their party's central policy document. 2017, 45, 75-87.

³⁹ Eder, Nikolaus, Jenny, Marcelo a Muller, Wolfgang. Manifesto functions: How party candidates view and use their party's central policy document. 2017, 45, 75-87.

⁴⁰ Ray, L. 2007. Validity of measured party position on European integration: Assumptions, approaches, and a comparison of alternative measures. *Electoral Studies*. 2017, 45, 75-87.

⁴¹ Eder, Nikolaus, Jenny, Marcelo a Muller, Wolfgang C. 2017. „Manifesto functions: How party candidates view and use their party's central policy document“. *Electoral Studies* 2017, 45, 75-87.

⁴² Dolezal, Martin a Ennsner-Jedenastik, Laurenz, Muller, Wolfgang C., Winkler, Anna Katharina. 2012. „The life cycle of party manifesto: The Austrian case“. *West European Politics*. 2012, 35, 869-895. Dostupné na:

<https://www.tandfonline.com/doi/citedby/10.1080/01402382.2012.682349?scroll=top&needAccess=true>

Politické strany a hnutí tedy připravují svoje předvolební programy, aby usnadnily práci svým kandidátům, kteří se podílejí na předvolební kampani. Straniční aktéři mohou využívat konkurenční předvolební programy jako zdroj chyb nebo slabých stránek svých protikandidátů, které by využily proti nim v období před volbami. Tímto se politické subjekty snaží co nejvíce zefektivnit svoji kampaň. Proto mají volební programy v předvolebních soutěžích velkou hodnotu. Volební programy také chrání stranickou linii a pomáhají vytvářet dojem soudržnosti strany/hnutí, protože volební programy jsou prezentovány jako kolektivní cíle strany/hnutí⁴³.

Tvorba volebních programů se v dnešní době připodobňuje základním marketingovým procesům. Program si můžeme představit jako produkt, který musí odpovídat požadavkům volebního trhu. Politické strany/hnutí se snaží získat zájem ze strany voličů. V obecné rovině můžou být volební programy chápány jako nástroj pro komunikaci mezi politickou stranou/hnutím a voliči.

Jako data pro tuto práci jsem si vybrala předvolební programy. Všechny předvolební programy politických subjektů můžeme najít na internetu a velmi často je strany poskytují voličům také v tištěné podobě v rámci svých kampaní. Mezi základní funkce volebních programů patří funkce propagační⁴⁴. Volební programy reprezentují stranu/hnutí, priority strany, informují voliče a reprezentují postoje strany/hnutí k různým tématům⁴⁵. Otto Eibl ve svém příspěvku o volebních programech uvádí, že je možné volební programy „*bez větších obtíží označit za klíč k poznání identity strany a za jeden z rozlišovacích znaků ve vztahu k dalším politickým stranám na daném politickém trhu*“⁴⁶.

Někteří autoři dokonce volební programy přirovnávají k smlouvě s voliči. Eibl také uvádí, že volební program může být „*chápan jako (více či méně) závazný dokument, který nastiňuje další směřování politiky jednotlivých stran*“⁴⁷.

Volební programy jsou důležitými dokumenty, které vznikly po vnitrostranické diskuzi a jsou schváleny členskou základnou strany/hnutí nejčastěji na stranických sjezdech. Předvolební programy vznikají a jsou zveřejňovány před každými volbami.

⁴³ Eder, Nikolaus, Jenny, Marcelo a Muller, Wlfgang C.2017. „Manifesto functions: How party candidates view and use their party's central policy document“. *Electoral Studies* 2017, 45, 75-87.

⁴⁴ Eibl, O. 2010. „Volební programy“. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. 69-96.

⁴⁵ Eibl, O. 2010. „Volební programy“. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. 69-70

⁴⁶ Eibl, O. 2010. „Volební programy“. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. Str. 69

⁴⁷ Eibl, O. 2011. *Politický prostor a témata v České republice v letech 2006-2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. str.86

Jako zajímavý faktor tato práce bere proměnu mediálního obsahu volebních programů v relativně krátkém časovém horizontu, tedy od posledních konaných voleb. Existuje tedy možnost poměrně často analyzovat předvolební programy českých politických stran či hnutí, sledovat, jak se mění priority a hlavní témata stran/hnutí. Před každými volbami strany/hnutí mohou přikládat odlišné hodnoty určitým aktuálním tématům. Volební programy můžeme označit za výsledný produkt činnosti politické strany či hnutí, které reprezentují nejen politickou stranu/hnutí ale i členy dané strany/hnutí. Předvolební programy reprezentující hodnoty, postoje a stanoviska strany, můžeme je tak považovat za relevantní zdroj dat k analýze.

V této době se v politologickém diskurzu vedou debaty, zda jsou předvolební programy ještě klíčovým dokumentem v předvolení kampani a zda mají ještě vliv na rozhodování voličů. Politické texty, a především volební programy jsou častým cílem politických analýz. V dnešní době se výzkumníci často zaměřují i na průzkumy rétorických dovedností politických aktérů při volebních kampaních⁴⁸. Analýza výzkumného oddělení skupiny OMG Research z roku 2013 uvádí, že čtyři z pěti lidí se rozhodují podle obsahu volebního programu, který je pro ně klíčovým faktorem před volbami⁴⁹. Až na dalších místech se umístila orientace strany na politickém spektru, zda je strana pravicová či levicová, personální složení kandidátek nebo předseda strany. Předvolební programy jsou tedy důležité nejen pro samotné potencionální voliče ale také pro politické strany a hnutí.

Jak již bylo uvedeno moje analýza bude sledovat postavení jednoho tématu, především kolik prostoru a jaký význam tomu dané strany věnují ve svých programech. Práce chce zkoumat jak se téma migrace a s tím spojené problémy, promítají do předvolebních kampaní vybraných politických stran a hnutí v České republice. V této části práce musím také zmínit koncept nastolování agendy, v politologii můžeme tento koncept zjednodušeně chápat jako proces prosazování určitého tématu do veřejného diskurzu⁵⁰. Tento model předpokládá, že média, v našem případě politické strany/hnutí, vybírají určitá témata, kterým věnují různě obsáhlý prostor a míru do jaké se tématům

⁴⁸ Finlayson, A. 2004. *Political science, political ideas and rhetoric*. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/249006238_Political_Science_Political_Ideas_and_Rhetoric

⁴⁹ Mediaguru. 2013. „Co rozhoduje ve volbách? Kampaně to nejsou“. 3.9. 2013. Dostupné na: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/10/co-rozhoduje-ve-volbach-kampane-to-nejsou/> (20.3.2019)

⁵⁰ Reifová, I. 2004. „Slovník mediální komunikace“: Praha: Portál.

věnují, následně může ovlivnit vnímání důležitosti těchto témat konečnými příjemci⁵¹. Výzkum nastolování agenty je velmi část spojeno právě s předvolebními kampaněmi. V této práci se jedná o téma migrace v předvolební programech vybraných politických stran a hnutí z Parlamentu České republiky. Tato bakalářská práce se dále touto teorií zabývat nebude, protože hlavní část práce se bude věnovat analýze předvolebních programů vybraných politických stran a hnutí.

⁵¹ Trampota, T. a Vojtěchovská, M. 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál.

4. METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkum, na jehož základě byla zpracována tato bakalářská práce, se snaží odpovědět na položenou výzkumnou otázku – *jaký význam přidělují vybrané politické strany/hnutí tématu migrace ve svých předvolebních programech.*

Pro předloženou bakalářskou práci byly klíčové předvolební programy vybraných politických stran a hnutí z Parlamentu České republiky, které při volbách v roce 2017 úspěšně překročily volební hranici pěti procent. Práce chápe volební programy především jako nástroj komunikace s voliči. A jako nástroj pro zefektivnění politické kampaně. Postoj vybraných politických stran a hnutí k vybranému tématu budou zkoumány skrze obsahovou analýzu předvolebních materiálů. Primárním cílem práce je zanalyzovat tematický obsah politických programů stran a hnutí. Především jak strany/hnutí využívají téma migrace a jaký prostor toto téma dostává.

Jako metoda pro vypracování této práce byla zvolena obsahová analýza, která poslouží jako nástroj pro dvouúrovňovou analýzu. Obsahová analýza je přínosnou indexací mediálních obsahů a přináší nám určitý popis mediálních sdělení, na kterém můžeme zkoumat potenciální vliv na příjemce⁵². Tato práce bude pracovat s pojmy „migrace“ a „uprchlík“, ze kterých bude vyhledávat četnost kořene slov a hledat jaké mají umístění v textu. Četnost slov a konkordance pojmů byla hledána pomocí textového programu. Z důvodu použití textového programu byly pojmy hledány podle kořene slova – „migra“ a „uprchl“, aby analýza reflektovala všechny mluvnické pády vybraných slov. Tyto pojmy byly vybrány, neboť skrze tyto pojmy práce nahlíží na kontext tématu migrace. Kontext k vybraným pojmům byl hledán pomocí funkce konkordance. Tato funkce najde dotazované slovo v textu a ukáže kontext, ve kterém se hledané slovo vyskytuje. Analýza tedy odhalí, jaké pojmy text zmiňuje v nejbližším okolí hledaného pojmu. Práce se tak bude soustředit jak na kvantitativní, tak i kvalitativní analýzu. Tímto způsobem práce odhalí, jaký význam v předvolebních programech téma migrace nabývá v konkrétním kontextem.

⁵² Trampota T. a Vojtěchovská, M. 2010. *Metody výzkumu médií*: Praha: Portál. 110

Moje výzkumná otázka vychází z předpokladu, že téma migrace dominovalo ve veřejném diskurzu a je v této době spojeno s dalšími otázkami jako je bezpečnost a zahraniční politika České republiky a náleží jí tak místo mezi důležitými tématy a politické strany jí budou věnovat určitý prostor ve svých programech. Analýza byla rozšířena o speciální dokumenty některých stran, které strany vytvořily pro zveřejnění svého stanoviska k migraci.

Před začátkem analýzy byly nastudovány texty oficiálních volebních programů politických stran/hnutí a doplňkových dokumentů, které se týkaly stanovisek stran/hnutí k migraci. Ze všech 31 politických stran a hnutí, které ve volbách kandidovaly byly pro tuto práci vybrány ty strany, které překročily pětiprocentní volební klauzuli a dostaly se tak do Parlamentu České republiky. Hlavním cílem práce je zjistit tematickou významnost problematiky migrace. Předmětem analýzy budou programy těchto politických stran/hnutí:

ANO 2011 – „Teď nebo nikdy. Ten jediný program, který potřebujete“.

ODS – „Silný program pro silné Česko“.

Piráti – „Volební program černé na bílém pro volby 2017“.

SPD – „Politický program SPD“.

KSČM – „Jsme váš hlas!“.

ČSSD – „Dobrá země pro život“.

KDU-ČSL – „Zodpovědně pro společný domov“.

TOP 09 – „Úspěšná země – odolná společnost“

STAN – „Chceme vrátit stát zodpovědným občanům“.

Speciální dokumenty, které byly součástí programu nebo na ně politický program přímo odkazoval byly rovněž zařazeny do analýzy. Tyto dokumenty byly dostupné v době volební kampaně, voliči je tak mohli zohlednit při výběru kandidátů do voleb. Relevanci dokumentům dodává i fakt, že tyto dokumenty zohledňují i politické strany/hnutí. Rozšiřují vize a základní ideové dokumenty, na které se strany odkazují. Tyto dokumenty byly pro politické aktéry jednotlivých stran a hnutí nedílnou součástí předvolební soutěže. Pomocí nich strany/hnutí definují svoje stanoviska a cíle.

Analyzovány byly dokumenty stran/hnutí:

Piráti – „Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků“.

SPD – „Náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“.

ODS – „Migrační krize – Abychom se nemuseli bát“.

STAN – „Deset bodů pro bezpečnější Evropu“.

Výsledky analýzy těchto dokumentů jsou shrnuty do tabulek a uvedeny v analytické části textu. Data pro analýzu práce čerpala primárně z webových stránek jednotlivých politických stran, na kterých jsou dostupné veškeré programové materiály. Práce sleduje programové materiály v časovém období předvolebních kampaní, tedy od oficiálního začátku volební kampaně dne 2. května 2017 až do dne konání parlamentních voleb 20. a 21. října 2017 jak uvádí zákon o volbách⁵³.

Pro analýzu byl použit software – *TextSTAT*⁵⁴, pro usnadnění počítání četnosti významu kořene slova *migrace* a kořene slova *uprchlík*. Pomocí softwaru byly také vyhledány nejbližší slova pojmu *migrace* a do výsledných tabulek byly zapsány slovní spojení, které se nacházely v blízkosti hledaného slova. Pro lepší orientaci čtenáře byly vytvořeny u každé politické strany/hnutí stručné tabulky. Na závěr textu práce všechny poznatky shrnula do výsledné tabulky. Četnost slov týkajících se *migrace*, do jakého kontextu je *migrace* přiřazována a v jaké části programu se nachází, ukáže, jak strana reflektuje a pracuje s tématem *migrace*. Pro porovnání jak se strany a hnutí snaží zaujmout pozornost čtenáře programu, tabulky také ukáží, jaké názvy strany/hnutí používají k označení kapitol.

⁵³ PSP. 2017. Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=135&r=2017>

⁵⁴ TextSTAT. 2014. Simple text analysis tool. Dostupné na: <http://neon.niederlandistik.fu-berlin.de/en/textstat/>

5. ANALYTICKÁ ČÁST

5.1.1. Popis vybraných politických stran/hnutí

V této části práce stručně popíše vybrané politické strany a hnutí, které se po volbách v roce 2017 dostaly do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Ze všech 31 kandidujících stran bude analyzováno jen 9 politických stran/hnutí. Klíčem k výběru těchto stran a hnutí byla podmínka získání mandátu ve volbách. Tyto politické strany a hnutí překročily danou hranici 5 % stanovenou pro postup do skrutinia a splnily tak kritérium pro výběr do obsahové analýzy, která bude v této práci prováděna. Následující část pro úplnosti kontextu také stručně popíše volební program dané strany či hnutí.

5.1.2 Politické hnutí ANO

Politické hnutí již podle názvu není tradiční politická strana. Hnutí ANO 2011 se rozhodl založit v listopadu roku 2011 podnikatel Andrej Babiš. Iniciativa ANO byla založena jako reakce na korupci, klientelismus a zneužívání státních firem v České republice. Název strany znamená zkratku věty: Akce nespokojených občanů. V roce 2012 bylo ANO registrováno jako politické hnutí, které se může účastnit demokratických parlamentních voleb a vstoupilo tak do politického dění v České republice⁵⁵. Hnutí se zaměřilo na voliče, kteří nejsou spokojeni s tradičními politickými stranami a potažmo situací v České politické kultuře. Z hlediska stranické typologie je řazeno mezi strany typu firmy⁵⁶.

Pro takový to typ strany nejsou zásadní zdroje státu, ale využívají firmy, jejíž struktura je základem politického projektu, nebo nová speciální organizace, která je konstruovaná podle podnikatelských principů⁵⁷. Klíčovým faktorem strany je populární politický podnikatel, kolem kterého se centralizuje moc⁵⁸. Autoři Kopeček a Svačinová dále uvádějí, že úspěch a expanze těchto stran se odehrává v podmínkách krize stávajícího

⁵⁵ ANO 2011: *Historie ANO*. 2011. Praha: ANO2011 Dostupné na: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/historie/>

⁵⁶ Kopeček, L., Hloušek, Vít a Chytilík, R. 2018. *Já platím, já rozhoduji. Političtí podnikatelé a jejich strany*. Brno: BP Publishing.

⁵⁷ Kopeček, L., Hloušek, Vít a Chytilík, R. 2018. *Já platím, já rozhoduji. Političtí podnikatelé a jejich strany*. Brno: BP Publishing.

⁵⁸ KOPEČEK, L., P. SVAČINOVÁ. 2015. *Kdo rozhoduje v českých politických stranách? Vzestup nových politických podnikatelů ve srovnávací perspektivě*. Brno: Středoevropské politické studie. Dostupné na: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4415/3475>

stranického systému a nespokojenosti voličů s dosavadními vládnoucími elitami⁵⁹. Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017 ANO zvítězilo se ziskem 29,64 % hlasů a 78 mandátů⁶⁰. Od prosince roku 2017 je předseda strany Andrej Babiš premiérem České republiky.

Tabulka č. 1: Výsledky analýzy programu hnutí ANO 2011:

ANO 2011	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	11 x	„ilegální migrace“ „příčina migrace“ „nelegální migrace“	1. Úvodní slovo 5. Zahraniční politika 10. Vnější bezpečnost a obrana země 11. Vnitro a vnitřní bezpečnost země
„uprchl“	1 x	„přijímání uprchlíků“	5. Zahraniční politika

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Volební program hnutí ANO 2011 nese název: „Teď nebo nikdy“, „ten jediný program, který potřebujete“. Program začíná prologem lídra hnutí Andreje Babiše. Prvním bodem programu je téma „Bezpečnost“, které řeší téma nelegální migrace a migrační krizi a zmiňuje také teroristické útoky v Evropě. Program uvádí, že bezpečnost občanů je prvořadá a hnutí také klade důraz na ochranu národní identity, konkrétně program uvádí:

⁵⁹ Kopeček, L. a Svačinová, L. 2015. *Kdo rozhoduje v českých politických stranách? Vzestup nových politických podnikatelů ve srovnávací perspektivě*. Brno: Středoevropské politické studie. Dostupné na: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4415/3475>

⁶⁰ Český statistický úřad: Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2017 – dostupné online (<https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps53?xjazyk=CZ&xv=1>)

„Ve světle nekončící migrační krize a teroristických útoků v Evropě je bezpečnost občanů prvořadá“⁶¹.

Téma migrace je v programu spojeno s otázkou terorismu a bezpečnosti. Tyto témata tvoří hlavní body kapitoly o bezpečnosti. Další související body zmiňují financování armády a bezpečnost v rámci Evropské unie a NATO. Dále program řeší téma migrace v souvislosti se zahraniční politikou, vnější bezpečností a obranou země. V kapitole o zahraniční politice program spojuje téma migrace se členstvím České republiky s Evropskou unií.

„EU musí čelit problému terorismu a extrémního islamismu“.

Program hnutí také uvádí, že: *„Plně sdílíme obavy našich lidí“ ... V tomto ohledu bude ČR aktivně podporovat definitivní porážení tzv. Islámského státu“.*

Dále se program zaměřuje na přijímání uprchlíků, řešení migrační krize v rámci mezinárodních operací a změnu rozvojových programů. V oddílu nazvaném „Vnější bezpečnost a obrana země“ hnutí uvádí jako prioritu v zajištění bezpečnostní situace: členství v Severoatlantické alianci a vyzbrojení armády. Hnutí považuje za významné zahraniční mise NATO, EU i OSN, jako příklad uvádí krizové oblasti jako je Irák nebo Malí. Všechny tyto hrozby hnutí ANO 2011 spojuje s tématem migrace. V dalším oddíle, které se zabývá tématem migrace je oddíl s názvem „Vnitro a vnitřní bezpečnost země“. Migrace je dávana do souvislosti s obranou státních hranic⁶².

Téma migrace s ním související jevy se v programu hnutí ANO 2011 objevují mezi hlavními body předvolebního programu. Téma je často spojováno s bezpečností země, armádou a v neposlední řadě terorismem. Hlavní politický program neodkazuje na žádný doplňující dokument se stanoviskem k migraci, práce proto analyzovala pouze volební program.

⁶¹ ANO 2011. 2017. Politický program. Praha: ANO 2011. Dostupné na: <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>

⁶² ANO 2011. 2017. Politický program. Praha: ANO 2017. Dostupné na: <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>

5.1.3 Občanská demokratická strana

Vznik Občanské demokratické strany se datuje od roku 1991. Pro vznik Občanské demokratické strany byl zásadní politické hnutí *Občanské fórum*. V lednu 1991 na sněmu OF byl přijat politický program, který znamenal přerod hnutí v politickou stranu pravicové orientace⁶³. V dubnu 1991 proběhl kongres ODS kde bylo přijato programové prohlášení a strana se definovala jako demokratická pravicová strana s konzervativním programem. Ve sněmovních volbách v roce 2017 strana získala 11,32 %, strana získala 25 mandátů a stala se tak druhou nejsilnější parlamentní stranou⁶⁴.

Předvolební program ODS nazvala „*Silný program pro silné Česko*“. Program strana rozdělila na několik částí, žádná s částí není výhradně zaměřená na otázku migrace.

Tabulka č. 2: Výsledky analýzy programu ODS:

ODS	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	1 x	„migrační politika“	6. Vnější a vnitřní bezpečnost 7. Zahraniční věci a evropská politika
„uprchl“	2 x	„povinné kvóty pro uprchlíky“	7. Zahraniční věci a evropská politika

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

⁶³ ODS. B. r. *Historie Občanské demokratické strany*. Praha: ODS. Dostupné na: <https://www.ods.cz/o-nas/historie>

⁶⁴ PSP. *Poslanecký klub ODS*. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: (<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5100>)

Tato práce se zajímá především o kapitoly „Vnější a vnitřní bezpečnost“, „Zahraniční věci a evropská politika“, ve kterých je zmíněno téma migrace. V prvním zmiňované kapitole program jako jádro obrany označuje armádu. Téma migrace je v programu spojeno především s odmítnutím povinných kvót pro uprchlíky navržené Evropskou unií a prosazením výjimky ze společné azylové a migrační politiky. Program například uvádí: „*Prosadíme: Odmítnutí povinných kvót pro uprchlíky navržených EU*“ nebo „*Zavedeme: Odpovědnou a důslednou přistěhovaleckou politiku*“⁶⁵.

Tyto výroky spojené s migrací mohou na voliče působit negativně. Strana také vidí členství v NATO a Evropské unii jako klíčový faktor zahraniční politiky. Zásadním bodem programu, který se týká otázky migrace je výrok, který specifikuje jako ODS vidí migraci v širším kontextu. „...*, Je důležité ulehčovat podmínky vstupu těm cizincům, kteří mohou být přínosem, a naopak zpříšňovat podmínky těm, kteří nemají úctu k našim zákonům, hodnotám a zvykům a jde jim o zneužívání našeho sociálního systému*“⁶⁶.

Díky tomuto bodu programu, lze chápat, že strana rozlišuje migranty podle toho, proč chtějí do země vstoupit. Dále se program o tuto problematiku nezajímá.

Občanská demokratická strana se problematice migrace věnuje ve speciální informační brožuře: „*Migrační krize – Abychom se nemuseli bát*“⁶⁷.

V tomto samostatném informačním materiálu předseda strany Petr Fiala vytyčuje několik cílů: Zastavení nekontrolované migrace, efektivní vrácení nelegálních migrantů, zvýšení bezpečnosti České republiky, zlepšení azylového řízení a důslednou integraci přijatých uprchlíků. ODS negativně reaguje na neschopnost Evropské unie řešit migrační krizi⁶⁸. Dokument se také vyjadřuje o islámu a migrační krizi označuje za nebezpečí.

„...*, radikální islám, který vykazuje všechny rysy nebezpečné politické ideologie zdánlivě legitimovaného náboženství.*“⁶⁹.

⁶⁵ ODS. 2017. *Silný program pro silné Česko*. Praha: ODS. Dostupné na: <https://www.ods.cz/volby2017/program/zahranicni-politika>

⁶⁶ ODS. 2017. *Silný program pro silné Česko*. Praha: ODS. Dostupné na: <https://www.ods.cz/volby2017/program/zahranicni-politika>

⁶⁷ ODS. 2017. Migrační krize. Abychom se nemuseli bát. Praha: ODS. Dostupné na: <https://www.ods.cz/migracni-krize>

⁶⁸ ODS. 2017. Migrační krize. Abychom se nemuseli bát. Praha: ODS. Dostupné na: <https://www.ods.cz/migracni-krize>

⁶⁹ ODS. 2017. Migrační krize. Abychom se nemuseli bát. Praha: ODS. Dostupné na: <https://www.ods.cz/migracni-krize>

Tabulka č.3: Výsledky analýzy speciálního dokument ODS:

ODS	Četnost výrazu	Kontext výrazu	Speciální dokument
„migra“	33 x	„migrační krize“ „migrační vlna“ „migrační tlak“ „zadržení migrantů“	<i>„Migrační krize – Abychom se nemuseli bát“</i>
„uprchl“	18 x	„uprchlické tábory“ „přerozdělování uprchlíků“ „uprchlická krize“	<i>„Migrační krize – Abychom se nemuseli bát“</i>

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Existence toho materiálu dokazuje, že téma migrace je pro Občanskou demokratickou stranu důležitým tématem navzdory tomu, že v hlavním předvolebním programu mu nevěnuje až tolik prostoru. Vyjádření skrze lídra strany, mimo hlavní předvolební program strany, dokazuje nutnost strany podat jasné stanovisko k tomuto tématu.

5.1.4 Česká pirátská strana

Česká pirátská strana byla založena v roce 2009. Nejedná se tedy o tradiční českou politickou stranu a nemá tak obsáhlou stranickou historii. Pirátské strany začaly vznikat po celé Evropě v mnoha zemích jako reakce na švédskou kauzu The Pirate Bay v roce 2009⁷⁰. Strany se snažily vyjádřit negativní postoj k omezování základních občanských práv. Název strany tak odkazuje na požadavek reformy autorského práva⁷¹. Česká pirátská strana používá zkratku Piráti. Největší úspěch Piráti zaznamenali

⁷⁰ Česká pirátská strana. 2017. *O nás*. Praha: Piráti. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/o-nas/>

⁷¹ Česká pirátská strana. 2017. *O nás*. Praha: Piráti. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/o-nas/>

v parlamentních volbách v roce 2017, získali 10,76 % a 22 mandátů, a dostali se poprvé do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky⁷².

Cílem České pirátské strany je prosazování základního lidského práva člověka na svobodné šíření informací a ochranu soukromí⁷³. Strana bojuje proti zneužívání zákonů k omezování svobody, cenzuře, násilí a rasismus⁷⁴. Česká pirátská strana má program pro volby do poslanecké sněmovny rozdělen do kapitol po jednotlivých ministerstvech. Program Pirátů nese název „Černé na bílém“. Téma migrace má v hlavním politickém prostoru zanedbatelné místo. Figuruje pouze v kapitole „Vnitro a otevřený stát“ a to jako „něco navíc“ co Piráti dodávají jako vedlejší bod. Tato práce se zajímala o kapitoly hlavního předvolebního programu, které dle mého předpokladu souvisí s tématem migrace, jsou to kapitoly o „Obraně“ a „Mezinárodní vztahy“. Zahraniční politiku Piráti chtějí směřovat na vyspělé evropské demokracie. Hlavním bodem oddílu o obraně je armáda. Česká pirátská strana tématu migrace, v hlavní politickém programu, nevěnuje velký prostor.

Tabulka č. 4: Výsledky analýzy programu České pirátské strany:

Česká pirátská strana	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	1 x	„stanovisko k migraci“	7. Vnitro a otevřený stát
„uprchl“	1 x	„uprchlická krize“	7. Vnitro a otevřený stát

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

⁷² Český statistický úřad: *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2017* – dostupné online (<https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps53?xjazyk=CZ&xv=1>)

⁷³ Česká pirátská strana. 2017. *Stanovy pirátů*. Praha: Piráti. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/o-nas/stanovy.html>

⁷⁴ Česká pirátská strana. 2017. *Stanovy pirátů*. Praha: Piráti. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/o-nas/stanovy.html>

K tématu migrace a celkově migrační krizi se Piráti vyjádřili ve speciálním dokumentu o migraci – „Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků“ , na který odkazuje politický program⁷⁵. Proto se hlavní politický program o tomto tématu téměř nezmiňuje. Tento dokument byl vydán v roce 2015 a detailně popisuje postoj strany k migraci.

„Piráti prosazují racionální přístup k uprchlíkům jak na Evropské úrovni, tak v České republice“⁷⁶. Piráti se ve svém stanovisku vyjadřují negativně k evropským kvótám pro přerozdělování uprchlíků a apelují na evropskou solidaritu a na společný evropský postup.

„Uprchlík musí mít zaručeno přijetí, ale nikoliv do konkrétního státu“⁷⁷.

V dokumentu Piráti upozorňují, že se jejich stanovisko týká válečných migrantů.

„Pro ujasnění uvádíme, že se toto stanovisko týká válečných uprchlíků, kteří se bojí o život a rodinu a politických uprchlíků, pronásledovaných pro své názory. Pokud to není výslovně uvedeno, netýká se ekonomických migrantů, kteří se o život bát nemusí, ale chtějí pouze lepší životní úroveň“⁷⁸.

Další výrok, který Piráti hodnotí negativně je šíření strachu ve společnosti.

„Nesouhlasíme s tím, aby byl příliv uprchlíků zneužíván k politickým účelům a šíření strachu, morální paniky a nejistoty ve společnosti“⁷⁹.

Tento dokument je doplněn o grafy a statistiky se žádostmi o azyl, to vyvolává dojem, že strana toto téma bere velmi vážně.

⁷⁵ Česká pirátská strana. 2017. *Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků*. Praha: Česká pirátská strana. Dostupné na: https://wiki.pirati.cz/stanoviska/piratske_stanovisko_k_%20vlně_uprchlíku_-_jednotne_azylove_rizeni_v_evrope_%20plan_na_integraci_uprchlíku_v_cesku

⁷⁶ Česká pirátská strana. 2017. *Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků*. Praha: Česká pirátská strana. Dostupné na: https://wiki.pirati.cz/stanoviska/piratske_stanovisko_k_%20vlně_uprchlíku_-_jednotne_azylove_rizeni_v_evrope_%20plan_na_integraci_uprchlíku_v_cesku

⁷⁷ Česká pirátská strana. 2017. *Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků*. Praha: Česká pirátská strana. Dostupné na: https://wiki.pirati.cz/stanoviska/piratske_stanovisko_k_%20vlně_uprchlíku_-_jednotne_azylove_rizeni_v_evrope_%20plan_na_integraci_uprchlíku_v_cesku

⁷⁸ Česká pirátská strana. 2017. *Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků*. Praha: Česká pirátská strana. Dostupné na: https://wiki.pirati.cz/stanoviska/piratske_stanovisko_k_%20vlně_uprchlíku_-_jednotne_azylove_rizeni_v_evrope_%20plan_na_integraci_uprchlíku_v_cesku

⁷⁹ Česká pirátská strana. 2017. *Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků*. Praha: Česká pirátská strana. Dostupné na: https://wiki.pirati.cz/stanoviska/piratske_stanovisko_k_%20vlně_uprchlíku_-_jednotne_azylove_rizeni_v_evrope_%20plan_na_integraci_uprchlíku_v_cesku

Tabulka č.5: Výsledky analýzy doplňkového dokumentu České pirátské strany.

Česká pirátská strana	Četnost výrazu	Kontext výrazu	Speciální dokument
„migra“	22 x	„ekonomičtí migranti“ „migrační vlna“ „migranti“	Stanovisko Pirátské strany k migraci
„uprchl“	46 x	„válečný uprchlíci“ „politický uprchlíci“ „vlna uprchlíků“	Stanovisko Pirátské strany k migraci

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

5.1.5 Svoboda a přímá demokracie

Politické hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura je politické hnutí, které bylo založeno v roce 2015 poslanci Tomiem Okamurou a Radimem Fialou. Zmiňovaní politici odešli po vnitřních sporech z hnutí Úsvit přímé demokracie, které založil také Tomio Okamura v roce 2013⁸⁰. Nově založené hnutí, které začalo používat zkratku SPD mělo mít stejný program jako hnutí Úsvit přímé demokracie⁸¹. Podle názvu – Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura – lze usoudit, že se jedná o silně personalizovanou stranu, která svou popularitu získává především skrz svého předsedu Tomia Okamuru⁸². Ač hnutí SPD nemá dlouhou historii a není tak v České republice zakořeněno ve voličské základně, má hnutí širokou podporu voličů. Ve sněmovních volbách v roce 2017 SPD získalo 10,64 %, a stejně jako Česká Pirátská strana, hnutí SPD získalo 22 mandátů. Hnutí SPD téma migrace využívá poměrně často, ale používá jiná slovní spojení než „migrace“, které bylo šetřeno analýzou této práce. V programu SPD se objevují výrazy jako – imigranti, imigrační politika, islamizace, islám, muslimové nebo multikulturalismus. Autoři textu nepoužívají abstraktní pojmy a složité definice týkající se problematiky migrace nebo Evropské unie. SPD téma prezentuje skrze apel na bezpečnost běžného život občanů České republiky– „*Armáda musí ukončit zahraniční expedice bez mandátu OSN a neodkladně se začít připravovat k obraně země*“⁸³.

⁸⁰ ČT 24. 2015. „Okamura zakládá nové hnutí – program prý bude stejný jako u Úsvitu“. Dostupné na:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1525754-okamura-zaklada-nove-hnuti-program-pry-bude-stejny-jako-u-usvitu> (10.4.2019)

⁸¹ ČT 24. 2015. „Okamura zakládá nové hnutí – program prý bude stejný jako u Úsvitu“. Dostupné

na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1525754-okamura-zaklada-nove-hnuti-program-pry-bude-stejny-jako-u-usvitu> (10.4.2019.)

⁸² Kopeček, L, Hloušek, V a Chytilík, R. 2018. *Já platím, já rozhoduji! Političtí podnikatelé a jejich strany*. Brno: PB publishing.

⁸³ SPD. 2017. *Politický program SPD*. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

Tabulka č. 6: Výsledky analýzy programu SPD:

Svoboda a přímá demokracie	Četnost migrace	výrazu	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	8 x		„migrační politika“ „nelegální imigrace“ „imigranti“	1. Úvodní slovo 2. „ <i>Ne islámu, ne teroristům</i> “ 3. „ <i>Konec diktátu EU</i> “ 4. „ <i>Peníze pracujícím rodinám a důchodcům. Ne imigrantům, ne parazitům</i> “
„uprchl“	-		-	-

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Hnutí se samo označuje za vlastenecké a demokratické hnutí, které povede nekompromisní politický boj za nezávislost a suverenitu českého státu⁸⁴. Ve svém programu hnutí uvádí, že chce zavést přímou demokracii, omezení migrace, obecné referendum nebo odvolatelnost politiků. Hnutí rázně odmítá multikulturní ideologii a imigraci⁸⁵. Téma migrace je provázáno s více okruhy témat.

Politický program SPD prezentuje přímé názory hnutí na téma migrace. Hnutí vidí stát jako hlavního garanta bezpečnosti a svobody. Hnutí negativně hodnotí evropskou integraci a celkově Evropskou unii. „*Projekt stávající evropské integrace také přímo ohrozí svobodu a demokracii v Evropě. Součástí tohoto procesu je řízení islamizace Evropy*“⁸⁶.

⁸⁴ SPD. 2017. *Politický program SPD*. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

⁸⁵ SPD. 2017. *Politický program SPD*. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

⁸⁶ SPD. 2017. *Politický program SPD*. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

Text vidí migraci dokonce jako počátek konfliktu, který ohrozí existenci České republiky. „*Probíhající nelegální migrace je počáteční fází konfliktu, který v konečném důsledku ohrozí svobodu, demokracii i samotnou existenci České republiky*“⁸⁷.

Členové také zastávají názor, že islamizace evropských zemí je neslučitelná s hodnotami, které jsou základem naší demokracie. Téma migrace dostalo prostor v kapitole s názvem „Nechceme být provincií EU, chceme rozvíjet a bránit suverénní Českou republiku“. V programu hnutí SPD je klíčová propagace zásadních změn v právním řádu České republiky. Členové SPD se chtějí zasadit o referendum o vystoupení z EU a zpřísnění podmínek imigrační politiky. Téma migrace je spojeno s negativními výroky o islámských náboženských fanaticích a islamistech, kteří podporují džihád a šariú.

„*Policie České republiky musí zahájit účinnou kontrolu hranic a zpravodajské složky musí důsledně sledovat islamisty podporující džihád a šariú*“⁸⁸.

Všechny tyto body programu hnutí vidí jako zásadní kroky k zajištění bezpečnosti země. Téma migrace má v programu velký prostor, v programu se objevuje další podkapitola s názvem „Ne islámu, ne teroristům. Víc je bezpečnost našich občanů“, toto heslo hnutí používalo po celou dobu předvolební kampaně, objevilo se i na billboardech a dalších předvolebních materiálech. Strana přímo odmítá přijímání nelegálních imigrantů, což přímo spojuje s islamizací České republiky.

„*Nedovolíme v České republice vznik páté kolony radikálních muslimů*“⁸⁹.

Hnutí SPD vydalo také speciální dokument „Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“, ve kterém se k migraci znovu vyjadřuje. V tomto dokumentu dostává velký prostor také téma armády a ohrožení bezpečnosti České republiky.

⁸⁷ SPD. 2017. Politický program SPD. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

⁸⁸ SPD. 2017. Politický program SPD. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

⁸⁹ SPD. 2017. Politický program SPD. Praha: SPD. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

Tabulka č.7 Výsledky analýzy doplňkového dokumentu SPD

SPD	Četnost výrazu	Kontext výrazu	Speciální dokument
„migra“	23 x	„masová migrace“ „ilegální imigranti“ „migrační vlna“	„ČR-náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“
„uprchl“	1 x	„uprchlík“	„ČR-náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Téma migrace a s ním spojené pojmy a jevy jsou v předvolebním programu pojaty negativně. Z textu je vidět jasná snaha představit tuto problematiku jako hrozbu pro občany České republiky. Program používá pojmy a slovní spojení, které apelují na voliče, a dává jejich každodenní život do souvislosti s hrozbou migrace. Text používá negativní pojmy, nerozlišuje mezi migranty a migraci spojuje s islamizací a radikálním náboženstvím. Zjednodušením problematiky týkající se migrace se strana snaží oslovit širší okruh voličů. Téma migrace patří k velmi silným bodům kampaně SPD.

5.1.6 Komunistická strana Čech a Moravy

V prosinci roku 1989 se konal mimořádný sjezd KSČ kde se rozhodlo o vytvoření územní organizaci komunistů v Čechách a na Moravě. O rok později na ustavujícím sjezdu KSČM 31. března došlo k vytvoření této politické strany. Od roku 1995 se KSČM prezentovala jako jednotný politický subjekt a strana se chtěla transformovat v důsledně levicovou, akceschopnou politickou stranu. Dlouhodobým programovým cílem KSČM je socialismus⁹⁰. Jedná se o tradiční politickou stranu, která má ve společnosti jasně zakořeněnou základnu voličů. V říjnových volbách 2017 získala KSČM 7,76 % a tím 15 poslaneckých mandátů⁹¹.

Programové priority pro parlamentní volby komunistická strana nazvala „Jsme vás hlas!“ podtitulek skrývá heslo: „Mír ve světě, spravedlnost a bezpečí doma“. Volební program obsahuje úvodní slovo a následované volebním programem děleným do kapitol. Téma migrace dostává prostor hned na úvod stručného přehledu volebního manifestu. Kapitola s názvem „Život bez obav“ prezentuje téma migrační krize ve spojitosti s odmítáním kvót pro přerozdělování běženců.

⁹⁰ KSČM. Jsme váš hlas. Volební program KSČM pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2017. Praha: KSČM. Dostupné na: https://www.kscm.cz/sites/default/files/soubory/Program%20KS%C4%8CM/volebni_program_kscm_pro_volby_do_ps_pcr_2017.pdf

⁹¹ PSP. B.r. *Poslanecký klub Komunistické strany Čech a Moravy*. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5400>

Tabulka č. 8: Výsledky analýzy programu Komunistické strany Čech a Moravy:

Komunistická strana Čech a Moravy	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	4 x	„regulace migrace“ „migrační krize“ „zamezení migračních vln“	1. „Život bez obav“ 5. „Bezpečnost a mírové soužití“
„uprchl“	1 x	„odmítnutí přijímání uprchlíků“	5. „Bezpečnost a mírové soužití“

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Komunistický program obsahuje body o omezení zahraničních misí a strana chce usilovat o ukončení členství České republiky v NATO. Na druhou stranu program prezentuje snahu zavést brannou a vlasteneckou výchovu. Bezpečnost občanů a mír ve světě KSČM za jednu z nejzákladnějších potřeb lidí vůbec. KSČM se dle svého programu soustřeďuje zejména na: *„Evropu bezpečnější a jednotnější v boji proti terorismu, proti zavření české ambasády v Sýrii, za brzké mírové ukončení konfliktu, zamezení migračních vln pomocí preventivních akcí, vojenské akce jen se souhlasem OSN“*⁹².

Téma migrace je pak zmíněno v důraz na řešení migrační krize. *„Důraz v řešení migrační krize, klást důraz na řešení jejich příčin, stabilizaci poměrů v místě jejího vzniku a větší odpovědnost států, které se spolupodílely nebo zapříčinily destabilizací tamních režimů“*⁹³.

⁹² KSČM. 2017. Politický program. Praha: KSČM. Dostupné na: https://www.kscm.cz/sites/default/files/soubory/Program%20KS%C4%8CM/volebni_program_kscm_pro_volby_do_ps_pcr_2017.pdf

⁹³ KSČM. 2017. Politický program. Praha: KSČM. Dostupné na: https://www.kscm.cz/sites/default/files/soubory/Program%20KS%C4%8CM/volebni_program_kscm_pro_volby_do_ps_pcr_2017.pdf

Téma není v programu nijak zanedbáváno zaujímá své místo a jasné stanovisko strany. Téma migrace je bráno a dále prezentováno jako hrozba. Skrze toto téma je v programu zmiňována i kritika Evropské unie.

5.1.7 Česká strana sociálně demokratická

Tradiční politickou stranou a nejstarší českou politickou stranou je ČSSD – za rok založení strana považuje rok 1878⁹⁴. V roce 1991 se konal sjezd v Hradci Králové, kde byla schválena změna názvu strany na *Česká strana sociálně demokratická*. V politickém spektru strana směřuje k levici. Strana se chce zastávat lidí žijících se vlastní prací, bránit všem formám diskriminace a extremismu⁹⁵. Po volbách 2017 strana získala 7,27 % což pro ČSSD znamenalo pouze 15 mandátů⁹⁶. Volební program ČSSD pro volby 2017 nese název „Dobrá země pro život“. I tato strana dala v úvodu prostor svému lídrovi. Lubomír Zaorálek stručně popisuje působení strany v minulých letech a představuje hlavní body programu. Téma migrace se objevuje až v závěru programu v kapitole o bezpečnosti.

Tabulka č. 9: Výsledky analýzy programu ČSSD:

Česká strana sociálně demokratická	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	3 x	„nelegální migrace“	10. „Bezpečná a spravedlivá země v srdci Evropy“
„uprchl“	-	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Tuto práci budou zajímat vybrané kapitoly z obsahu programu a to přesněji „Bezpečná a spravedlivá země v srdci Evropy“. Hned v úvodu tohoto oddílu se autoři textu pozitivně vyjadřují o obraně a vnitřní bezpečnosti České republiky.

⁹⁴ ČSSD. 2017. *Archiv ČSSD*. Praha: ČSSD. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/aktualne/aktuality/archiv-cssd/>

⁹⁵ ČSSD. 2017. *Dlouhodobý program ČSSD*. Praha: ČSSD. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/data/files/20-39-sjezd-dlouhodoby-program.pdf>

⁹⁶ PSP. b.r. *Poslanecký klub České strany sociálně demokratické*. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5200>

„V posledních letech zažíváme v Evropě a jejím sousedství velké otřesy a období neklidu. Naši občané se však nemusejí bát. Náš stát se stará o svou obranu i zajištění vnitřní bezpečnosti“⁹⁷.

Podle názvu vybrané kapitoly klade strana důraz na spolupráci s Evropskou unií. Jako nástroj pro udržení bezpečnosti strana vidí především spolupráci s Evropskou unií, humanitární pomoc a sociální Evropu. Stranický program pozitivně hodnotí členství v Evropské unii a severoatlantické alianci. Sociální demokraté spojují problém migrace s tématem posilování evropských vojenských kapacit a také upozorňují na možnost vzniku samostatné evropské armády. Téma migrace je v programu přímo označen za hrozbu: *„Nepochybně nejvážnější hrozbou je nárůst terorismu, sílí rizika kybernetických útoků, nelegální migrace a další“⁹⁸.*

Program dále obsahuje výrok, na téma migrace:

„Budeme podporovat vytváření systému preventivních opatření k zastavení nelegální migrace, především cílené a podmíněné poskytování humanitární pomoci a rozvojové pomoci, ...“⁹⁹.

Strana také odmítá povinné přerozdělovací kvóty. ČSSD upozorňuje na možná rizika mezinárodního terorismu, ale přímo ho nespojuje s tématem migrace ani uprchlíky. Mnou sledované téma je nejčastěji dáváno do kontextu s bezpečností. Téma není v programu nijak obsáhle zmiňováno, ale strana k němu má jasné stanovisko. ČSSD má značné zkušenosti s vládou České republiky a jelikož je téma migrace dlouhodobě diskutovaným tématem strana se k němu již v minulých letech musela často vyjadřovat.

O důležitosti tématu migrace svědčí, že se migrace objevuje v hlavních deseti prioritách programu pro volby 2017. Takže se dá říci, že strana tomuto tématu přiřazuje důležitou roli.

⁹⁷ ČSSD. 2017. Politický program. Praha: ČSSD. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>

⁹⁸ ČSSD. 2017. Politický program. Praha: KDU-ČSL. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>

⁹⁹ ČSSD. 2017. Politický program. Praha: KDU-ČSL. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>

5.1.8 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

Dnešní strana vznikla sloučením Křesťanské demokratické unie (KDU) a Československé strany lidové (ČSL) v roce 1992¹⁰⁰. Takto byla strana zastoupena ve všech českých vládách v období od roku 1998 do roku 2010. Program strany se opírá o zásady křesťanské morálky a křesťanského humanismu. Strana se již od svého počátku profiluje jako proevropská. V rámci politického spektra se strana definuje jako středoprávní a klade důraz na sociální aspekt¹⁰¹. KDU-ČSL získala ve volbách pouze 5,80 % což pro stranu znamenalo zisk 10 poslaneckých křesel¹⁰². Volební program KDU-ČSL pro sněmovní volby v roce 2017 byl pojmenován „ZODPOVĚDNĚ pro společný domov“ s podtitulkem „Řešení pro tři generace a jednu společnou budoucnost České republiky“. Úvod programu patří předsedovi Pavlu Bělobrádkovi. Již v úvodním slovu se předseda strany odkazuje na tradiční konzervativní hodnoty jako je zodpovědnost za sebe a svou rodinu, solidarita s těmi, kteří si nemohou pomoci sami a úcta k našemu domovu.

Tabulka č. 10: Výsledky analýzy programu KDU-ČSL:

KDU-ČSL	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	3 x	„ilegální migrace“ „migrační vlna“ „regulace migračních toků“	4. „Obrana a bezpečnost“
„uprchl“	-	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

I tradiční strana KDU-ČSL má v programu kapitolu věnovanou obraně a bezpečnosti, která obsahuje podkapitolu „Řešení migrační vlny“. Téma migrace je zde pojmenována jako priorita české evropské a zahraniční politiky. Autoři textu vidí regulaci

¹⁰⁰ KDU-ČSL. B.r. *Stručná historie ČSL a KDU-ČSL*. Praha: KDU-ČSL. Dostupné na: <https://www.kdu.cz/o-nas/historie>

¹⁰¹ KUD-ČSL. 2017. *Programové zásady a cíle*. Praha: KDU-ČSL. Dostupné na: <https://www.kdu.cz/o-nas/dokumenty/stanovy>

¹⁰² PSP. b. r. *Poslanecký klub KDU-ČSL*. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5800>

migračních toků a eliminaci ilegální migrace jako zásadní bod. Tato problematika je spojována s tématem zvýšení finančních příspěvků zaprvé do rozvojové pomoci a zadruhé do obrany. Část této kapitoly nese heslo: „ZODPOVĚDNÁ země drží slovo“, toto heslo dokazuje na důraz zapojení České republiky do kolektivní obrany v rámci NATO a obrané spolupráce s členskými státy EU. Strana si klade za cíl posílit tak schopnost Evropy v případě potřeby zasahovat v krizových situacích.

„Evropskou unii vnímáme jako jedinečný společný hodnotový prostor založený na křesťansko-židovských kořenech a principech demokracie, svobody, spravedlnosti, rovnoprávnosti a odpovědné solidarity“¹⁰³.

KDU-ČSL podporuje spolupráci s Evropskou unií a společné řešení této problematiky vidí jako nejlepší řešení. Téma migrace strana spojuje s islamizací a hrozícím nebezpečím. Dále tématu není věnován žádný prostor.

5.1.9 TOP 09

Politická strana svým názvem odkazuje na základní principy, ze kterých strana vychází, a to jsou tradice, odpovědnost a prosperita doplněné o zkratku roku vzniku strany. Politická strana používá zkratku TOP 09. Mezi hlavní rysy strany můžeme zařadit její proevropský přístup a negativní postoj k populismu. Strana se označuje za demokratickou a konzervativní. Strana podle svých programových zásad prosazuje principy svobodného trhu, odmítá diskriminaci, usiluje o zachování kulturního dědictví a trvá na odpovědnosti vůči budoucím generacím¹⁰⁴. Strana od svého vzniku spolupracuje s politickým hnutím Starostové a nezávislí. Ve volbách v roce 2017, které jsou pro tuto práci klíčové, strana získala 5, 31 % což znamenalo 7 mandátů¹⁰⁵. Programové priority TOP 09 lze nalézt v programu s názvem „Úspěšná země – odolná společnost“. Téma migrace se objevuje ve třetí kapitole volebního programu s názvem „Bezpečí a zahraniční politika“. Téma je dále více rozebráno v podkapitole „kontrolovatelná migrace“.

¹⁰³ KDU-ČSL. 2017. Politický program. Praha: KDU-ČSL. Dostupné na: <https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>

¹⁰⁴ TOP 09. b.r. Stanovy TOP 09. Praha: TOP 09. Dostupné na: <https://www.top09.cz/dokumenty/stanovy/>

¹⁰⁵ PSP. b. r. Poslanecký klub TOP 09. Praha: TOP 09. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5300>

Tabulka č. 11: Výsledky analýzy programu TOP 09:

TOP 09	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	11 x	„kontrolovatelná migrace“ „ekonomická migrace“ „mezinárodní migrace“ „legální migrace“	3. „Bezpečí a zahraniční politika“
„uprchl“	1 x	„podporujeme vznik bezpečnostních zón, kde jsou uprchlíci ohroženi“	3. „Bezpečí a zahraniční politika“

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Téma, které zkoumá moje práce obsahuje kapitola „Bezpečí a zahraniční politika“. I politická strana TOP 09 vidí členství v EU i NATO jako prioritu zahraniční politiky. Téma migrace se objevují ve spojitosti s evropskou spoluprací a bezpečností. Nekontrovaná migrace je označována jako výzva, která se musí vyřešit, stejně tak jako teroristické útoky. Program také klade důraz na aktivní spolupráci na unijní zahraniční politice, ve které vidí zajištění našich zájmů v budoucnosti. Téma migrace je obsaženo v kapitole „Kontrovaná migrace“. Konkrétně je téma migrace spojováno s kontrolou hranic, a i v této oblasti strana klade důraz na evropskou spolupráci. „Jsou oblasti, které nemohou úspěšně řešit samy jednotlivé státy v Evropě, mezi ně bezesporu patří otázky nejen obchodu, bezpečnosti a energetické bezpečnosti, ale i migrace. Evropská unie poskytuje prostor pro efektivní společnou politiku v těchto oblastech“¹⁰⁶.

V programovém dokumentu TOP 09 se nevyskytuje označení *uprchlíci*, ale strana

¹⁰⁶ TOP 09. 2017. Volební program 2017. Bezpečí a zahraniční politika. Praha: TOP 09. Dostupné na: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/3-bezpeci-a-zahranicni-politika-22528.html>

používá pouze označení osoby.

„Česká republika i ostatní evropské země musí poskytovat mezinárodní ochranu osobám z nejpronásledovanějších a nejzranitelnějších skupin na individuální bázi“¹⁰⁷. Z tohoto výroku vyplývá, že strana rozlišuje migranty na ekonomické a válečné. V neposlední řadě se v programu objevuje výrok, který pohlíží na migraci z pozitivního hlediska.

„Legální migrace na trh práce je pro otevřenou ekonomiku typu té naší nezbytností“¹⁰⁸.

Otázkám migrace předvolební program TOP 09 věnuje hodně prostoru. Bezpečnostní otázky jsou brány jako stěžejní body, strana zdůrazňuje důležitost spolupráci a společnou politiku vidí jako nejlepší řešení.

5.1.10 Starostové a nezávislí

Poslední zmíněné politické hnutí používá zkratku STAN. Podle názvu můžeme odvodit, že se jedná o politické hnutí, které se zaměřuje na komunální úroveň politiky. Hnutí vzniklo v roce 2004 transformací z hnutí *Nezávislí starostové pro kraj*¹⁰⁹. Nově založené politické hnutí má již celostátní charakter a má své zástupce i v Poslanecké sněmovně, Senátu České republiky i Evropském parlamentu¹¹⁰. Starostové a nezávislí podporují princip subsidiarity a kladou velký důraz na místní samosprávy¹¹¹. Cílem činnosti hnutí je vytvoření optimálních podmínek pro život občanů v právním a fungujícím státě¹¹². Ve volbách v roce 2017 strana těsně překonala uzavírací klauzuli se ziskem 5,18 %, Starostové a nezávislí získali 6 mandátů¹¹³. Předvolební program pro sněmovní volby Starostové a nezávislí nazvaly „Chceme vrátit stát zodpovědným občanům“ s podtitulem „Umíme se postarat o naše obce, postaráme se i o náš stát“. Téma

¹⁰⁷ TOP 09. 2017. Volební program 2017. Bezpečí a zahraniční politika. Praha: TOP 09. Dostupné na: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/3-bezpeci-a-zahranicni-politika-22528.html>

¹⁰⁸ TOP 09. 2017. Volební program 2017. Bezpečí a zahraniční politika. Praha: TOP 09. Dostupné na: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/3-bezpeci-a-zahranicni-politika-22528.html>

¹⁰⁹ PSP. b.r. . *Poslanecký klub Starostové a nezávislí*. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6700>

¹¹⁰ PSP. b.r. . *Poslanecký klub Starostové a nezávislí*. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6700>

¹¹¹ STAN. 2017. *Hodnotové desatero hnutí STAN*. Praha: STAN. Dostupné na: <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/volebni-program-a-ideova-vychodiska>

¹¹² STAN. 2017. *Stanovy strany*. Praha: STAN. Dostupné na: <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/stanovy>

¹¹³ Český statistický úřad. 2017. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. Praha: ČSÚ. Dostupné na: <https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps52?xjazyk=CZ>

migrace se objevuje až v druhé půlce volebního programu, a to v kapitole s názvem „Obrana a bezpečí – konec iluzí“ a „Zahraniční politika – podmínky bezpečnosti státu“. V druhé zmíněné kapitole se nachází podkapitola, která přímo zmiňuje migrační krizi.

Tabulka č. 12: Výsledky analýzy programu STAN:

STAN	Četnost výrazu migrace	Kontext výrazu	Výskyt v politickém programu (kapitola)
„migra“	4 x	„včasná prevence migrace“ „migrační krize“ „migrační tlak“	9. „Obrana a bezpečí – konec iluzí“ 14. „Zahraniční politika – podmínky bezpečnosti státu“
„uprchl“	-	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Text obsahuje preambuli a dále je rozdělen do několika kapitol. Předvolební program popisuje výchozí stav České republiky, poté hnutí představí své návrhy a plány na funkční období vlády, a nakonec popíše ideální cílový stav.

Pro tuto práci byla zásadní kapitola „Obrana – konec iluzí“ a „Zahraniční politika – podmínky bezpečnosti státu“. Kapitola o obraně a bezpečí může na voliče působit velmi negativně, programové sdělení popisuje současný stav České republiky jako území, které je ohrožováno nepřátelskými aktéry a dezinformačními kampaněmi. Dále zmiňuje téma migrace především jako gradující krizi, která vyvine další migrační tlak na Evropu. V druhé zmíněné kapitole o zahraniční politice je téma migrace jasně zmíněno. Migrační krizi a s ní spojené jevy jsou popsány v samostatné podkapitole. STAN například uvádí: „*Migraci chápeme coby následek, nikoliv příčinu mezinárodní nestability*“¹¹⁴.

Program dodává, že hnutí klade důraz na prevenci a předcházení konfliktů zefektivněním

¹¹⁴ STAN. 2017. Volební program. Praha: STAN. Dostupné na: https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/STAN_program_17_final.pdf

rozvojové pomoci.

„Včasná prevence migrace je účinnější a levnější než řešení jejích následků“¹¹⁵.

I hnutí Starostů a nezávislých zmiňuje nutnost spolupracovat s Evropskou unií a severoatlantickou aliancí, v neposlední řadě dodává, že Česká republika je hodnotově ukotvena na Západě. Zmínky v tomto oddílu se dají považovat za kritiku současné migrační politiky. Více prostoru toto téma ve volební programu nemá, ale i přesto ho strana nezapomněla zmínit.

Dále práce analyzovala doplňující dokument k migraci s názvem „Deset bodů pro bezpečnější Evropu“.

Tabulka č.13: Výsledky analýzy doplňujícího dokument STAN.

STAN	Četnost výrazu	Kontext výrazu	Speciální dokument
„migra“	2x	„nekontrolovatelný příliv imigrantů“ „vlna migrace“	„Deset bodů pro bezpečnější Evropu“
„uprchl“	13 x	„nekontrolovaný proud uprchlíků“ „přerozdělování uprchlíků“ „uprchlická vlna“	„Deset bodů pro bezpečnější Evropu“

Zdroj: vlastní vypracování, 2019.

Politické Hnutí STAN je poměrně nový aktér na politickém poli, proto strana otevřeně kritizuje současný stav, který nastal, aniž by se toto hnutí jakýmkoliv způsobem podílelo na vládě České republiky.

¹¹⁵ STAN. 2017. Volební program. Praha: STAN. Dostupné na: https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/STAN_program_17_final.pdf

6. Shrnutí

Téma migrace bylo ve volebních programech nejčastěji spojováno s kapitolami o bezpečnosti a zahraniční politice. Stanovisko týkající se migrace bylo často provázané s vyjádřeními o vztahu k Evropské unii. Proto tato práce často analyzovala oddíly politických programů, které popisovaly vnitřní bezpečnost, obranu a zahraniční politiku. Nejčastěji bylo slovo „migrace“ spojováno se slovním spojením – migrační krize, ilegální migrace, nelegální migrace a migrační vlna. Druhý zkoumaný pojem „uprchlík“ byl nejčastěji v kontextu s – uprchlickou krizí a odmítáním povinných kvót pro přerozdělování uprchlíků. Analýza ukázala, že všechny sledované subjekty zastávají shodné odmítavé stanovisko k povinným kvótám navrhovaným Evropskou unií pro přerozdělování uprchlíků. Pro lepší přehlednost výsledků byla vytvořila u každé politické strany/hnutí stručnou tabulku.

Obsahová analýza volebních materiálů zjistila, že téma migrace je pro zmíněné strany a hnutí relevantním tématem, které bylo obsaženo ve všech analyzovaných politických programech. Každá z analyzovaných stran používala jinou strukturu politického programu a liší se tak i názvy kapitol. Od obecných názvů jako například u ANO 2011 – *zahraniční politika*, ODS – *vnější a vnitřní bezpečnost* až po velmi specifické názvy kapitol, které můžeme najít například u SPD – *Ne islámu, ne teroristům, Náš bezpečný domov, naše budoucnost*. Odlišné pojetí prezentace tématu bylo odhaleno u hnutí SPD. Tato práce předpokládala, s odkazem na vývoj mediálního obrazu SPD¹¹⁶, že toto hnutí bude pojem migrace využívat často. V následném shrnutí text obsahuje výslednou tabulku, která ukazuje četnost výrazu „migra“ a „uprchl“, v jakém nejbližším kontextu se výrazy objevily a v jaké části volebního programu jim byl věnován prostor.

¹¹⁶ ČT24. 2019. „Podle zprávy o extremismu dominuje šíření rasové nenávisti hnutí SPD. Nesmysl, oponuje Okamura“. ČT24. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2790683-podle-zpravy-o-extremismu-dominuje-sireni-rasove-nenavisti-hnuti-spd-okamura-oznacil> (17.4.2019)

Tabulka č. 14. Výsledky analýzy všech politických programů:

	ANO 2011	ODS	PIRÁTI	SPD	Komunistická strana české moravy	ČSSD	KDU- ČSL	TOP 09	STAN
Četnost „migra“	11x;	1x	3x	8x	4x	3x	3x	11x	4x
Kontext	„ilegální migra“	„migrační politika“	„stanovisko k migraci“	„migrační politika“	„migrační krize“	„nelegální migra“	„ilegální migra“	„ekonomická migra“	„migrační krize“
výskyt (číslo kapitol)	úvod, 1.,5., 10.,11.	6.,7.	7.	1.,2., 3.,4.	1.,5.	úvod, 10.	4.	3.	9.,14.
Četnost „uprchl“	1x	2x	1x	-	1x	-	-	1x	-
výskyt (číslo kapitol)	5.	7.	7.	-	5.	-	-	3.	-
Kontext	„přijímá ní uprchlíků“	„povinné kvóty pro uprchlíky“	„uprchlická krize“	-	„odmítnutí přijímání uprchlíků“	-	-	„podporuj eme vznik bezpečnos tních zón, kde jsou uprchlíci ohroženi“	-

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

U hnutí SPD se přímo pojem migrace neobjevil tak často jako u jiných stran, ale dá se říci, že hnutí Svoboda a přímá demokracie na tématu migrace vystavěla celou svoji předvolební kampaň. Autoři politického programu SPD užívají odlišnou terminologii a výrazy než ostatní. Předložená práce zjistila, že hnutí Tomia Okamury zvolilo odlišný způsob pojetí kampaně a politického programu. Představilo lidem reálnou představu problematiky týkající se migrace. Hnutí používá pojmy jako – nebezpečí islamizace, masová migrace, zničení národních států nebo bezpečný domov, podpora českých rodin. Na rozdíl od ostatních stran/hnutí neprezentuje migraci skrze abstraktní a odborné pojmy. Pro srovnání například u strany TOP 09 nalezneme pojmy jako – mezinárodní politický řád, euroatlantická integrace nebo geografické dimenze. Strana ODS používá pojmy jako – evropská integrace, důsledná přistěhovalecká politika, regulace evropských návrhů norem. Komunisté v programu například využívají pojmy jako – zásadní institucionální proměny EU, legislativní iniciativa Evropského parlamentu nebo eliminace vážných hrozeb. Stručný výčet těchto pojmů z předvolebních programů dokazuje, že hnutí SPD konstruuje téma migrace skrze témata blízká potencionálním voličům. Klade důraz na pojmy, které si voliči dokáží spojit se svým běžným životem. Téma se prolíná větší částí politického programu a zasahuje do více kapitol. Zjištění, jak hnutí SPD přistoupilo k využití tématu migrace ve svém předvolebním programu práce považuje za hlavní bod analýzy.

Výsledky analýzy speciálních dokumentů stran/hnutí, které strany vydaly jako stanoviska k migrace, ukazují četnost pojmů „migra“ a „uprchl“. Na tyto dokumenty se strany odkazovaly ve svých volebních programech nebo na internetových stránkách. Výsledky ukazují, že Česká pirátská strana použila hledané pojmy nejvíc krát. Tradiční česká strana ODS analyzované pojmy využívala také často. Hnutí SPD ve svém dokumentu „Náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“, použila odlišnou strategii oslovení voličů. Migrace a islamizace je zde uvedena jako největší hrozba pro bezpečnost České republiky. SPD v dokumentu klade velký důraz na oblast armády.

Text vyvolává pocit nebezpečí z blížícího se konfliktu. „*Nelze se spoléhat na zajištění obrany země státy NATO*“. „*Musí mít schopnost bojovat při obraně vlastního území, v intenzivním válečném konfliktu,...*“.

SPD vytváří poct blížícího se nebezpečí a ozbrojeného konfliktu, který přijde společně s migranty, vybízí k ochraně země a chce ukázat, že hnutí navrhuje řešení na tento problém. „SPD bude prosazovat rozvíjení schopnosti AČR pro zabezpečení obrany území našeho státu¹¹⁷“.

Hnutí Tomia Okamury záměrně cílí na emoce potencionálních voličů a skrze vyvolání atmosféry strachu chce nabídnut svá řešení. Tento koncept volebního programu nebyl zaznamená u žádné z dalších zkoumaných stran či hnutí. V textu jsou použity výrazy, které jsou blízké obyvatelům České republiky, ne abstraktní pojmy a složitá terminologie. SPD využilo témata migrace zcela odlišně než ostatní analyzované strany a hnutí. Práce bere výsledek analýzy jako klíčové zjištění.

Tabulka č. 15. Výsledky analýzy všech speciálních dokumentů:

Speciální dokument	Piráti	SPD	ODS	STAN
Název	„Postoj České pirátské strany k vlně uprchlíků“	„Náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost“	„Migrační krize – Abychom se nemuseli bát“	„Deset bodů pro bezpečnější Evropu“
„migra“ (četnost)	22 x	23 x	33 x	2 x
„uprchl“ (četnost)	46 x	1 x	18 x	13 x

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

¹¹⁷ SPD. 2016. *Náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost*. Dostupné na: <https://www.spd.cz/uploads/stranky/1/dokumenty/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf>

Výsledná tabulka ukazuje finální součet zkoumaných pojmů „migra“ a „uprchl“ ze všech analyzovaných dokumentů vybraných politických stran a hnutí.

Tabulka č. 16. Výsledky všech analyzovaných dokumentů:

	ANO 2011	ODS	PIRÁTI	SPD	Komunistická strana Čech a Moravy	ČSSD	KDU- ČSL	TOP 09	STAN
Četnost „migra“	11x	34 x	25 x	31 x	4x	3x	3x	11x	6 x
Četnost „uprchl“	1 x	20 x	47 x	1 x	1 x	-	-	1 x	13 x
Součet „migra“ + „uprchl“	12 x	54 x	72 x	32 x	5 x	3 x	3 x	12 x	19 x
Speciální Dokument	x	Ano	Ano	Ano	x	x	x	x	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019.

Z výsledků analýzy vyplývá, že nejčastěji se pojem migrace a s ním spojené výrazy objevují u České pirátské strany, dále u ODS a SPD. U těchto stran byly analyzovány i doplňující dokumenty se stanoviskem k migraci. Relativně nové hnutí STAN nedalo tématu migrace příliš velký prostor ve svém programu, ale k tématu se vyjádřilo pomocí speciálního dokumentu. Stejných výsledků dosáhly TOP 09 a vítězné hnutí voleb ANO 2011. Strana TOP 09 nevěnuje sice tématu migrace velký prostor, ale text rozlišuje různé druhy migrace, rozlišuje mezi ekonomickými a válečnými uprchlíky a zmiňuje také ekonomickou migraci. Výsledky analýzy ukazují, že Komunistická strana Čech a Moravy a tradiční strany ČSSD a KDU-ČSL v analýze dosáhly podobných výsledků. Téma migrace bylo provázáno především v kontextu migrační krize. Téma migrace je v politickém programu obsažen spíše okrajově.

7. Závěr

Tato bakalářská práce si stanovila za cíl odpovědět na výzkumnou otázku – jaký význam přidělují vybrané politické strany a hnutí tématu migrace ve svých předvolebních programech. Tato práce se zaměřila na devět relevantních politických stran a hnutí, které uspěly ve volbách do Sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017. Tyto volby se konaly poprvé od změny novel pro volební kampaně, byly tedy pro výzkum předvolebních kampaní zajímavým cílem.

Relevanci volebních programů v dnešní době práce prokázala ve výše zmíněných kapitolách. Práce se zabývala otázkou, jaký význam české politické strany a hnutí, přidělují tématu migrace, v období kdy tzv. migrační krize v českém prostředí téměř vymizela. Toto téma bylo cílem analýzy především proto, že téma rezonovalo českou společností a veřejným diskurzem a práce předpokládala, že politické strany a hnutí toto téma zúročí ve svých předvolebních kampaních. Dominanci tématu migrace práce dokazuje také průzkumy veřejného mínění, které prokázaly, že se migrace a sní spojená problematika dostala do každodenních rozhovorů obyvatel České republiky. To vytváří předpoklad, že je to pro voliče důležité téma, a strany a hnutí skrze něj budou chtít oslovit co nejširší okruh voličů. Komunikace s voliči je nedílnou součástí politické kampaně. Nastolená témata a způsob jejich prezentace skrze předvolební programy stran a hnutí mohou ovlivnit potencionální nebo nerozhodnuté voliče. Analýza fenoménu migrace dokázala, že některé strany/hnutí toto téma primárně využívaly k vyvolání emocí u voličů. Prezentace tématu skrze každodenní realitu občanů vytváří protiklad k legitimním politickým tématům, které vždy nemusí voliče zaujmout. Odlišné uchopení tématu migrace skrze zjednodušení problematiky migrace a využívání pojmů blízkých potencionálním voličům se dá považovat za úspěšnou strategii předvolební kampaně. Tuto strategii využilo hnutí Tomia Okamury, které takto strukturovalo svůj předvolební program a další materiály. Hnutí ve volbách získalo přes 10 % a skončilo na čtvrtém místě. Zjištění, jak strana SPD využila téma migrace práce bere jako klíčové zjištění práce.

Analýzy předvolebních programů politických stran/hnutí slouží často k hodnocení vybrané strany/hnutí ze stran nejen odborníků, novinářů ale i voličů. Úspěch politických subjektů můžeme měřit úspěchem ve volbách, tedy jakou důvěru jim voliči prokáží odevzdaným hlasem. Hodnocení předvolebních programů je nedílnou součástí procesu analýzy zkoumaných politik. Tyto analýzy mohou také ovlivnit veřejné mínění a proces rozhodování potencionálních voličů.

Bakalářská práce předpokládala, že využití tématu politickými stranami může potencionální volič zohledňovat při výběru politické strany nebo hnutí, pro které bude ve volbách hlasovat. Téma migrace se v českém politickém prostředí pohybuje už déle, proto mají strany možnost využít průzkumy veřejného mínění a fenomén migrace využít ve svých kampaních. Reakcí na toto téma byla změna předvolební rétoriky u více politických subjektů. Stěžejní zjištění práce poukazuje na prezentaci tématu migrace hnutím SPD, které se odlišuje od ostatních sledovaných stran/hnutí. Po předložení výsledků analýzy se nabízí otázka, zda politické strany vytvářejí svoji tematickou agendu anebo jestli se role tématu migrace shoduje s agendou médií a širokou veřejností. U některých politických aktérů by se dalo hovořit o tom, že svoji předvolební kampaň vystavěly na popularitě tématu migrace, a především pak popularitě anti-migračních nálad v České republice. Z výsledků analýzy toto tvrzení může práce ukázat na hnutí SPD, které využilo předsudky a vytvoření pocitu nebezpečí skrze svá stanoviska k migraci.

Práce může být také přínosná pro budoucí výzkumy. Předložená bakalářská práce poskytuje možnost komparace výsledků analýzy, po dalších volbách. Komparací výsledků lze sledovat vývoj tématu migrace na politické scéně. Reflektování tématu, které je pro voliče významné, také umožňuje analyzovat hodnotový posun a chování sledovaných stran a hnutí v politické soutěži.

8. ZDROJE

Odborná literatura

HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-161-9.

SVOBODOVÁ, Jindřiška. *Manipulace a argumentace v politickém a mediálním diskurzu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4923-4.

ROSŮLEK, Přemysl. *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009. ISBN 978-80-7043-841-1.

KOPEČEK, Lubomír, Vít HLOUŠEK, Roman CHYTILEK a Petra SVAČINOVÁ. *Já platím, já rozhoduji! politici podnikatelé a jejich strany*. Brno: ve spolupráci s Masarykovou univerzitou vydalo nakladatelství B&P Publishing, 2018. ISBN 978-80-210-9078-1.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367683-4.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

ŠARADÍN, Pavel. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. V Olomouci: Periplum, 2007. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-36-5.

EIBL, Otto. *Politický prostor a témata v České republice v letech 2006-2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2011. Srovnávací politologie. ISBN 978-80-7325-262-5.

FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA. *Teorie politických stran*. Dotisk [i.e. 2. vyd.]. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2009. Vědecké studie (Barrister & Principal). ISBN 978-80-87029-71-8.

LEBEDOVÁ, Eva. *Voliči, strany a negativní kampaň: politická komunikace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-158-9.

Internetové zdroje:

Prameny

ANO 2011. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.anobudelip.cz/cs/volby/program/>

ODS. *Volební program* [online] 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.ods.cz/volby2017/program>

Česká pirátská strana. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.pirati.cz/program/psp2017.html>

SPD. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.spd.cz/program>

Komunistická strana Čech a Moravy. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/program>

ČSSD. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2017/>

KDU-ČSL. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>

TOP 09. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/>

STAN. *Volební program* [online]. 2017. [cit. 20.3. 2019]. Dostupné na: <https://www.starostove-nezavisli.cz/volby/archiv/parlamentni-volby-2017/volebni-program>

Ostatní:

CVVM: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online].

Dostupné na: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/>

MVCR: ministerstvo vnitra České republiky: *Odbor azylové a migrační politiky* [online]. 2017.

Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>

PSP: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, *Ústava České republiky* [online].

Dostupné na: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html> [Cit. 16.3.2019].

Policie České republiky. *Nelegální migrace v České republice za rok* [online]. 23.1.2018.

Dostupné na: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice-za-rok-2017.aspx> [Cit. 23.4.2019].

ČT24. „Jaká témata do předvolební kampaně? Podle lidí je důležité zdravotnictví nebo důchodová politika“. [online] ČT24. 2.7.2017. Dostupné na:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2167279-jaka-temata-do-predvolebni-kampane-podle-lidi-je-dulezite-zdravotnictvi-nebo> [Cit. 9. 4. 2019]

ČT 24. „Okamura zakládá nové hnutí – program prý bude stejný jako u Úsvitu“. [online]. ČT24. 2015. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1525754-okamura-zaklada-nove-hnuti-program-pry-bude-stejny-jako-u-usvitu> [Cit. 10. 4. 2019]

ČT24. „Podle zprávy o extremismu dominuje šíření rasové nenávisti hnutí SPD. Nesmysl, oponuje Okamura“. [online] ČT24. 17.4. 2019. Dostupné na:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2790683-podle-zpravy-o-extremismu-dominuje-sireni-rasove-nenavisti-hnuti-spd-okamura-oznaci> [Cit. 17. 4. 2019]

Dolezal, Martin a Ennsner-Jedenastik, Laurenz a Muller, Wolfgang C a Winkler, Anna Katharina: *The life cycle of party manifesto: The Austrian case* [online]. West European Politics, Volume 35, 2012. [Cit. 5. 3. 2019] Dostupné na:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402382.2012.682349>

Debié, F.R. „Political parties: communities built around values or communities built around programmes“. [online]. *European View* 2012, 10, 235-243. Dostupné na:

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1007/s12290-012-0241-3> [Cit. 27.3. 2019]

Eder, Nikolaus, Jenny, Marcelo a Muller, Wolfgang. Manifesto functions: How party candidates view and use their party's central policy document. [online]. 2017, 45, 75-87.

Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S026137941630035X>

[Cit. 27.3. 2019]

Eibl, O. „Politická komunikace ve světě nových médií“. Efektivní politická komunikace. Praha: Evropské hodnoty. [online]. 2009, 21-22. Dostupné na: https://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2013/03/EH_Efektivni_politicka_09.pdf[Cit. 10.3. 2019]

Finlayson, A. *Political science, political ideas and rhetoric*. [online]. 2004. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/249006238_Political_Science_Political_Ideas_and_Rhetoric [Cit. 18.3. 2019]

iRozhlas: Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě. [online]. 17.8.2017. *iROZHLAS*. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v-1708172145_per [Cit. 13.3. 2019]

Mediaguru. „*Co rozhoduje ve volbách? Kampaně to nejsou*“. [online]. 3.10. 2013. Dostupné na: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/10/co-rozhoduje-ve-volbach-kampane-to-nejsou/> [Cit. 20.3.2019]

Mikhaylov, S, Laver, M. „Coder reliability and misclassification in the human coding of party manifest [online]. 2017. Oxford University Press. 20,1, 78-91. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/political-analysis/article/coder-reliability-and-misclassification-in-the-human-coding-of-party-manifestos/145AC6C390225AB29DA0BBA99038E796> [Cit. 10.4.2019]

Ray, L. „Validity of measured party position on European integration: Assumptions, approaches, and a comparison of alternativ measures“. [online]. *Electoral Studies*. 2017, 45, 75-87. Dostupné na: <http://campus.usal.es/~cedesal/master/practicas/Sistemas%20de%20partidos/Ray.pdf> [Cit. 15.3. 2019]

TextSTAT. *Simple programme for the analysis of texts*. [online] ver.2.9c. Freie Universitat Berlin, 2014. Dostupné na: <http://neon.niederlandistik.fu-berlin.de/en/textstat/> [Cit. 10.4. 2019].

Transparentní volby 2017 [online].

Dostupné na: <https://www.transparentnivolby.cz/snemovna2017/> [Cit. 1.4. 2019]

Tkaczyk, M., Prospěch, M., Macek, J.: „Analýza mediálního pokrytí uprchlické krize“. 2015. Masarykova univerzita. Brno. 2015. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/286454922_Analyza_medialniho_pokryti_uprchlicke_krize_vyzkumna_zprava [Cit. 12.4.2019]

Přílohy:

Obr.1 Předvolební kampaň hnutí SPD

Zdroj: facebook Tomio Okamura – SPD [online].

Dostupné na:

<https://www.facebook.com/tomio.cz/photos/a.185333081477515/1750139208330220/?type=3&theater> [Cit. 1.4. 2019]